

KADERNOTA 2016

Inhoudsopgave

1	AANBIEDINGSBRIEF	5
2	PROGRAMMA'S	11
2.1	Programma RUIMTE & INFRASTRUCTUUR	13
2.1.1	Algemeen	13
2.1.2	Speerpunten	14
2.2	Programma SAMENLEVEN	21
2.2.1	Algemeen	21
2.2.2	Speerpunten	22
2.3	Programma ECONOMIE	26
2.3.1	Algemeen	26
2.3.2	Speerpunten	27
2.4	Programma BESTUUR & DIENSTVERLENING	29
2.4.1	Algemeen	29
2.4.2	Speerpunten	30
3	FINANCIEEL PERSPECTIEF	35
3.1	Budgettaire positie (totaal)	37
3.2	Budgettaire gevolgen Eerste Bestuursrapportage 2015	39
3.3	Budgettaire risico's	40
3.4	Rapportage huidige taakstellingen in de begroting	41
3.5	Reservepositie	43
3.6	Ombuigingstraject 2015	44
4	FINANCIEEL-TECHNISCHE UITGANGSPUNTEN PROGRAMMABEGROTING 2016-2019	47
4.1	Inleiding	48
4.2	Lastendrukontwikkelingen	49
4.3	Loonontwikkelingen	50
4.4	Prijzontwikkelingen	50
4.5	Volumeontwikkelingen	51
4.6	Waggs-ontwikkelingen	51
4.7	Rente-ontwikkelingen	52
4.8	Ontwikkelingen Grondbeleid	53
4.9	Actualiteitswaarde beleidsnotities Financiële Verordening	54

Gemeente Ermelo	
Bezoekadres	Raadhuisplein 2, 3851 NT Ermelo
Postadres	Postbus 500, 3850 AM Ermelo
Telefoonnummer	0341 56 73 21
Email	gemeente@ermelo.nl
Internet	www.ermelo.nl
Handelsregister Kamer van Koophandel	nummer 08217014

Colofon Kadernota 2016	
Uitgave	Gemeente Ermelo
Oplage	50 exemplaren
Aangeboden door	College van Burgemeester en Wethouders gemeente Ermelo
Opstellers	Afdelingen gemeente Ermelo
Coördinatie	Team Financiën (afdeling Bedrijfsvoering) gemeente Ermelo
Eindredactie	Team Financiën (afdeling Bedrijfsvoering) gemeente Ermelo
Druk- en bindwerk	Meerinzicht
Omslag	Meerinzicht
Datum uitgifte	Mei 2015

Beschikbaarheid boekwerken	
In boekvorm	Op te vragen bij de het team Financiën gemeente Ermelo
Digitaal	www.ermelo.nl (onder Politiek & Bestuur, gemeenteraad, financiële boekwerken)

Foto omslag	
Toelichting	"De Pauw" van sculptor John Spek. Ronde 't Weitje. www.johnspek.nl .

1. AANBIEDINGSBRIEF

Aan de leden van de raad
van de gemeente
E r m e l o

Datum: 19 mei 2015

Onderwerp: Kadernota 2016

Geachte leden,

Hierbij bieden wij u ter bespreking en vaststelling aan de Kadernota 2016.

Deze Kadernota 2016 dient ter voorbereiding van de Programmabegroting 2016–2019. Hij is deels gebaseerd op de Eerste Bestuursrapportage 2015, welke u gelijktijdig is aangeboden. Beide documenten zijn nieuw. Zij komen voort uit het traject Optimalisering Planning- & Controlcyclus.

In deze aanbiedingsbrief wordt dan ook extra ruimte ingebouwd om de optimalisering.

Optimalisering Planning & Controlcyclus

Na de raadsverkiezingen in 2014 is Ermelo gestart met de optimalisering van de Planning- en Controlcyclus.

Doelstelling is te komen tot een verbeterde kaderstelling en rapportage aan de raad.

Als eerste stap is vorig jaar de programmabegroting vernieuwd, opgebouwd uit het Collegeprogramma 2014–2018 met een jaarlijkse herijking in de kadernota, een nieuwe programmastructuur en de introductie van speerpunten. Dit alles is verwerkt in de Beleidsinhoudelijke Programmabegroting 2015–2018, welke op 8 januari 2015 door de raad is vastgesteld.

Als tweede stap wordt gewerkt aan de ontwikkeling van de Bestuursrapportage (een nieuwe verantwoordingsstructuur). In de Bestuursrapportage zal meerdere keren per jaar gerapporteerd gaan worden over de speerpunten, waarbij wordt ingegaan op de onderdelen inhoud, financiën, planning en risico's. Daarnaast worden ook opgenomen de begrotingswijzigingen, indicatoren en informatie van college aan de raad (actuele info, raadsbrieven, toezeggingen en moties, werkschema).

Beide documenten worden u afzonderlijk aangeboden, waardoor meer focus gelegd kan worden op het doel waarvoor zij dienen.

Kadernota 2016

Voor u ligt thans de Kadernota 2016. Deze kadernota is het startdocument voor de begrotingscyclus 2016–2019. Het is voor de raad het belangrijkste moment om richtinggevend de Programmabegroting 2016–2019 te bepalen door:

- algemene beschouwingen te houden;
- richtinggevende prioriteiten te stellen;
- eigen initiatieven te nemen door middel van voorstellen, moties en amendementen;
- te reageren op de conceptvoorstellen van het college.

Deze Kadernota 2016 is als volgt opgebouwd:

- Hoofdstuk 1 Aanbiedingsbrief (vanaf bladzijde 5).
Deze aanbiedingsbrief dient als leeswijzer en samenvatting van het boekwerk Kadernota 2016.
- Hoofdstuk 2 Programma's (vanaf bladzijde 11).
Dit hoofdstuk is opgebouwd naar programma's en vervolgens naar speerpunten. Ermelo kent thans vier programma's, te weten Ruimte & Infrastructuur, Samenleven, Economie en Bestuur & Dienstverlening.
- Hoofdstuk 3 Financieel perspectief (vanaf bladzijde 35).
In dit hoofdstuk wordt de financiële positie van Ermelo toegelicht. Daarbij wordt aandacht geschonken aan onderwerpen als budgettaire uitkomst Beleidsinhoudelijke Programmabegroting 2015–2018, de begrotingswijzigingen 2015–2020 uit de Eerste Bestuursrapportage 2015, de budgettaire gevolgen van onderwerpen in de "pijplijn", de nieuwe budgettaire risico's, de huidige taakstellingen in de begroting, de reservepositie en ten slotte het ombuigingstraject 2015. Dit hoofdstuk geeft de budgettaire startpositie weer van de Programmabegroting 2016–2019.
- Hoofdstuk 4 Financieel-technische uitgangspunten Programmabegroting 2016–2019 (vanaf bladzijde 47).
Onderdeel van de kaderstelling zijn ook de financieel-technische uitgangspunten. Deze moeten door de raad bepaald worden, waarna zij verwerkt worden in de Programmabegroting 2016–2019. Dit betreft de uitgangspunten met betrekking tot ontwikkelingen inzake de belastingdruk, lonen, prijzen, volumes, wagg, rente en Grondbeleid. Tevens wordt de actualiteitswaarde van beleidsnota's, gebaseerd op de Financiële verordening gemeente Ermelo, beoordeeld.

De speerpunten zijn opgenomen in hoofdstuk 2 en als volgt opgebouwd:

- Allereerst is opgenomen "Wat willen we bereiken".
Hierbij is het doel van het speerpunt verwoord. In deze Kadernota 2016 zijn ten opzichte van het Collegeprogramma 2014–2018 en de Beleidsinhoudelijke Programmabegroting 2015–2018 geen wijzigingen in de doelen aangebracht. Dit betekent dat het nog de oorspronkelijke tekst is uit het Collegeprogramma 2014–2018.
- Ten tweede is opgenomen "Wat gaan we daarvoor doen".
Hierbij is eerst de inhoud van het speerpunt verwoord. In deze Kadernota 2016 zijn ten opzichte van het Collegeprogramma 2014–2018 en de Beleidsinhoudelijke Programmabegroting 2015–2018 nagenoeg geen wijzigingen in de inhoud aangebracht. Uitsluitend waar dit vanwege de actualiteit noodzakelijk was. Dit betekent dat het nog vrijwel de oorspronkelijke tekst is uit het Collegeprogramma 2014–2018. Daarna is opgenomen de Planning 2016 en verder. Deze tekst is geactualiseerd en verwoordt welke acties er in de jaren 2016 en verder in de planning staan, die betrekking hebben op de bestuurlijke speerpunten. De Kadernota 2016 gaat dus niet over de bestaande (dagelijkse) uitvoering.
- Ten derde zijn verwoord de concrete acties, welke voortkomen uit het ombuigingstraject 2015.

Uitvoering in 2016 en verder

In het Coalitieakkoord 2014–2018 "Vertrouwen geven, verantwoordelijkheid nemen" schreven de drie coalitiepartijen onder het kopje "Doen!": "De afgelopen jaren werd veel nieuw beleid (onder andere accommodatiebeleid, gemeentelijk verkeers- en vervoersplan, centrumontwikkeling, klimaatuitvoeringsbeleid en ouderenhuisvesting) in gang gezet. De drie partijen ChristenUnie, Progressief Ermelo en CDA Ermelo willen de komende 4 jaar, 2014–2018, vooral de nadruk leggen op concrete uitvoering van wat al in gang werd gezet. Er is veel te doen!" en "Op daadkrachtige wijze zullen we de komende jaren de nadruk leggen op uitvoering van eerder vastgesteld beleid en de nieuwe taken voor de gemeente. Dat zal zorgvuldig moeten gebeuren en nieuwe oplossingen zullen nodig zijn om onze doelen te realiseren. We moeten het immers met minder geld doen".

Het college werkt hier met kracht aan. In het afgelopen jaar zijn veel zaken verder uitgewerkt en voorbereid. In de komende periode staat de daadwerkelijke uitvoering gepland. De eerste resultaten zijn al zichtbaar. Wij denken dan bijvoorbeeld aan de centrumontwikkeling, de woningbouw Groevenbeek Noord, het Sociaal Domein (Wmo, Jeugd en Participatie), het sportpark FC Horst, het Economisch Programma en Meerinzicht. Maar ook de voorbereiding voor de Westflank, GVVP, sportcentrum Calluna, Het Huis van Bestuur en Cultuur, onderwijshuisvesting en het

Zuiveringskring Afvalwater keten Plan (ZAP). Ook de realisatie van de diverse taakstellingen binnen de huidige begroting heeft de volle aandacht.

Het begrotingsjaar 2016 zal in het teken staan van de realisatie van het voorgenomen beleid. Deze Kadernota 2016 geeft daartoe de eerste richtingen aan.

Naast de focus op realisatie van voorgenomen beleid zetten wij in op het op gang brengen van een verandering van de rol van de overheid in het maatschappelijk functioneren. Een verandering van de rol van "zorgen voor" naar de rol van "zorgen dat" en "overlaten aan". Een ontwikkeling naar een regisserende en faciliterende overheid, die communiceert op basis van gelijkwaardigheid en waarvoor participatie en verbinden uitgangspunt van handelen is.

In deze Kadernota 2016 zijn geen nieuwe speerpunten opgenomen. Ook zijn er geen speerpunten die kunnen vervallen, omdat zij al volledig zijn gerealiseerd. Wel is het speerpunt Klimaatuitvoerigprogramma hernoemd in speerpunt Programma Duurzaamheid. Daarnaast beraden wij ons momenteel op een herschikking van de speerpunten binnen het programma Economie in relatie tot de speerpunten inzake het Sociale Domein. Dit zullen wij meenemen bij de vervaardiging van de Programmabegroting 2016–2019.

De Kadernota 2016 is de basis voor de Programmabegroting 2016–2019. De uitkomsten zullen in de begroting worden verwerkt. De Programmabegroting 2016–2019 zal u in september 2015 worden aangeboden.

Financieel perspectief 2016-2020.

In deze Kadernota 2016 schetsen wij het nieuwe financiële perspectief van Ermelo. Uitgangspunt is daarbij de Beleidsinhoudelijke Programmabegroting 2015–2018, welke op 8 januari 2015 door de raad is vastgesteld. Vervolgens zijn opgenomen de budgettaire uitkomst van de Eerste Bestuursrapportage 2015 en de budgettaire gevolgen van onderwerpen in de pijplijn. Dit geeft de nieuwe "dagkoers" weer van april 2015. Het financieel perspectief ziet er thans als volgt uit:

Bedragen (x € 1.000,00)	Meerjarenbegroting 2016-2019				Doorkijk
	2016	2017	2018	2019	2020
Uitkomst Beleidsinhoudelijke Programmabegroting 2015–2018	297 N	364 N	708 N	1.094 N	1.094 N
Uitkomst Eerste Bestuursrapportage 2015 (t/m maart 2015)	-1.219 V	-415 V	-352 V	-360 V	-360 V
Uitkomst na Eerste Bestuursrapportage 2015	-922 V	-51 V	356 N	734 N	734 N
Onderwerpen in de Pijplijn:					
* Wegvallende renteopbrengsten beleggingen (schatkistbankieren)	0	0	0	0	250 N
* Precariobelasting (onzekere opbrengst)	0	-760 V	-760 V	-760 V	-760 V
* Dividendopbrengst BNG	52 N	52 N	52 N	52 N	52 N
* Streekarchivariaat	30 N	30 N	30 N	30 N	30 N
* Organisatieontwikkeling	pm N	pm N	pm N	pm N	pm N
* Technische uitgangspunten Programmabegroting 2016–2019	159 N	159 N	159 N	159 N	196 N
Financieel perspectief per 31 maart 2015	-681 V	-570 V	-163 V	215 N	502 N

Duidelijk is dat het financiële perspectief beduidend minder negatief is dan wij eind 2014 nog dachten. De eerste drie begrotingsjaren zijn thans budgettair sluitend. Eerst met ingang van het begrotingsjaar 2019 zijn er weer nadelen. Wel is er nog een aantal risico's waarmee rekening moet worden gehouden. We noemen de onzekerheid inzake de opbrengst precariobelasting, de realisatie van de huidige taakstellingen in de begroting (met name ook op het gebied van het Sociaal Domein) en de algemene uitkering Gemeentefonds. Ten tijde van de vervaardiging van deze kadernota was de meicirculaire 2015 nog niet ontvangen. Wij zullen u zo snel mogelijk afzonderlijk informeren over de budgettaire gevolgen van deze meicirculaire 2015.

Op basis van het huidige financiële perspectief is reeds eerder geconcludeerd dat de noodzaak om het aanvankelijke structureel te bezuinigen bedrag ter grootte van € 1,1 mln. (uit de Beleidsinhoudelijke Programmabegroting 2015–2018) weggevallen is. Verder ombuigen is naar verwachting pas op termijn noodzakelijk. Wij willen ons hierop nu al zorgvuldig voorbereiden. Wij hebben hierover al met u gesproken op 19 maart 2015 tijdens het BOT-overleg in Dennenheul (II). Doel is om een pakket aan ombuigingsmogelijkheden ter grootte van € 1 mln. op de plank te hebben liggen. Zodra het noodzakelijk is, kan hierop worden teruggevallen. Het gesprek met de raad hierover is voortgezet in de commissie bestuur en middelen van 11 mei 2015.

Streven is dat Ermelo weer beschikt over een programmabegroting, waarin alle begrotingsjaren structureel en reëel sluitend zijn.

Ermelo is een financieel gezonde gemeente en dat moet zo blijven. Dat vraagt voortdurend onze aandacht. De provincie Gelderland heeft ons bij brief van 4 februari 2015 laten weten dat Ermelo op basis van de Beleidsinhoudelijke Programmabegroting 2015–2018 ook in 2015 blijft vallen onder het repressieve toezicht (is toezicht achteraf). Tevens wordt in deze brief ingegaan op een aantal financiële kengetallen, welke de provincie dit jaar voor het eerst heeft berekend. Deze kengetallen gaan in op de structurele exploitatieruimte, de netto schuldquote, de solvabiliteit, de lokale lasten en de Grondexploitatie. Ermelo scoort op alle vlakken een voldoende. Dat is ook de hoogst mogelijke score. Ermelo is ook één van de zes Gelderse gemeenten die op alle onderdelen voldoende scoort. De brief van de provincie Gelderland heeft op 26 maart 2015 op de lijst van ingekomen stukken voor de raad gestaan. Ter informatie voegen wij deze toe aan de stukken van deze Kadernota 2016.

Inmiddels hebben wij begin april 2015 van de provincie Gelderland de begrotingsbrief 2016 ontvangen. Hierin geeft de provincie informatie over het financiële toezicht in 2016 en de eisen die worden gesteld aan de Programmabegroting 2016–2019. De genoemde toetsingsaspecten zijn de criteria voor repressief toezicht in 2016, de algemene uitkering, bezuinigingsmaatregelen en –taakstellingen, het overzicht incidentele baten en lasten, de dekkingsreserve kapitaallasten, de toegerekende rente grondexploitaties, de verliesgevende grondexploitaties en negatieve algemene reserve en de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen. Daarnaast wordt nog ingegaan op een aantal specifieke onderwerpen. Ook deze begrotingsbrief voegen wij ter informatie toe aan de stukken van deze Kadernota 2016. Vanzelfsprekend zullen de onderwerpen betrokken worden bij de vervaardiging van de Programmabegroting 2016–2019.

In hoofdstuk 3 vindt u een nadere toelichting op het verbeterde financiële perspectief van Ermelo. Zie de bladzijden 35 tot en met 46.

Ten slotte

Wij stellen deze Kadernota 2016 in handen van de agendacommissie van de raad. Tevens stellen wij voor om de behandeling door de raad te laten plaatsvinden op 18 juni 2015 (commissie bestuur en middelen) en op 2 en/of 9 juli 2015 (besluitvormend in de raad).

Bij de behandeling van deze Kadernota 2016 stelt u de kaders voor de nieuwe Programmabegroting 2016–2019 en kunt u uw wensen en aandachtspunten voor de komende jaren aangeven. Wij verzoeken u akkoord te gaan met de Kadernota 2016 en deze vast te stellen.

Wij vragen u gedetailleerde en technische vragen voorafgaand aan de behandeling van de Kadernota 2016 in de commissie bestuur en middelen te stellen aan de heer B. van Beek (coördinator team Financiën / tel. 0341 56 72 71 / e-mail: b.vanbeek@ermelo.nl). Hij is graag bereid deze Kadernota 2016, maar ook de Eerste Bestuursrapportage 2015, aan u toe te lichten.

Het college van burgemeester en wethouders van Ermelo,

A.M. Weststrate,

A.A.J. Baars,

secretaris,

burgemeester,

2. PROGRAMMA'S

Met ingang van de Beleidsinhoudelijke Programmabegroting 2015–2018 werkt Ermelo met een nieuwe programma-indeling. Onder deze programma's hangen de speerpunten, zoals deze zijn opgenomen in het Collegeprogramma 2014–2018.

Ermelo kent thans vier programma's, te weten:

- Ruimte & Infrastructuur;
- Samenleven;
- Economie;
- Bestuur & Dienstverlening.

2.1 Programma RUIMTE & INFRASTRUCTUUR

2.1.1 Algemeen

Het programma Ruimte & Infrastructuur is als volgt opgebouwd:

<u>Raadscommissie:</u> Infrastructuur en Ruimte.	<u>Portefeuillehouders:</u> – mr. J. van den Bosch (JvdB); – J. van Eijnsden (JvE).
<u>Producten (inclusief going concern):</u> – Verkeer en vervoer (JvE); – Begraafplaats (JvE); – Openbaar groen (JvE); – Speelvoorzieningen (JvE); – Bossen, heide en natuurterreinen (JvE); – Ruimtelijke ordening (JvdB); – Bouwen (JvdB); – Wonen (JvdB); – Grondzaken (JvE); – Grondexploitatie (JvE); – Riolering en waterzuivering (JvE); – Milieu (JvE); – Huishoudelijke afvalstoffen (JvE).	<u>Speerpunten Collegeprogramma 2014–2018:</u> – Woonvisie (JvdB); – Woningbouw (JvdB); – Functieverandering (JvdB); – Gebiedsuitwerking Horst en Telgt (JvdB); – Bestemmingsplannen (JvdB); – Werkwijze ruimtelijke ordening (JvdB); – Welstand (JvdB); – Beter Ermelo: centrum (JvdB); – Centruparkeren (JvE); – Begraafplaatsen (JvE); – Programma Duurzaamheid (JvE); – Waterbeleid (JvE); – Afvalbeleid (JvE); – Projecten GVV (JvE); – Westflank (JvE); – Stationsomgeving (JvE); – Verkeersveilige oplossing bij Margrietschool en Groene Kruispunt (JvE); – Goede fietsvoorzieningen (JvE); – Openbaar vervoer (JvE); – Openbare ruimte (JvE).

Voor de Programmabegroting 2016–2019 worden thans **geen** nieuwe speerpunten geïntroduceerd. Ook zijn er geen bestaande speerpunten die thans kunnen vervallen. Het speerpunt KlimaatUitvoeringsPlan is hernoemd in speerpunt Programma Duurzaamheid.

2.1.2.1 Speerpunt Woonvisie

Wat willen we bereiken

Om ervoor te zorgen dat het voor de diverse doelgroepen goed wonen blijft in Ermelo wordt geïnvesteerd in de bestaande en toekomstige woonvoorraad.

Wat gaan we daarvoor doen

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014–2018)

Het college stelt in 2014 een regionale (in samenwerking met de buurgemeenten) en lokale woonvisie vast. In deze woonvisie is aandacht voor de veroudering van de woningvoorraad en het wonen in het buitengebied. Er wordt verder uitvoering gegeven aan de bijgestelde notitie Ouderenhuisvesting en onderzoek locaties, waarvan de behoefte aan beschermd en verzorgd wonen onderdeel uitmaakt. Het college komt met voorstellen om de voorwaarden te versoepelen voor het realiseren van mantelzorgwoningen. Het college maakt met de woningcorporatie(s) meerjarige afspraken.

Planning 2016 en verder

In 2014 is de regionale en lokale woonvisie vastgesteld. Vervolgens worden op basis daarvan de volgende acties geïnitieerd:

- a Verhogen van de kwaliteit van de bestaande voorraad door eind 2017 (eventueel enige uitloop in 2018) minimaal 20% van de vroegnaoorlogse woningvoorraad energetisch te hebben verbeterd;
- b Verbeteren van de geschiktheid van de bestaande voorraad voor langer zelfstandig wonen;
- c Bij nieuwe woningen gericht en slim organiseren waardoor het bouwen van minimaal 500 en maximaal 700 woningen tot 2020 mogelijk is;
- d Wonen, wijken en zorg: faciliteren van lokale initiatieven en vangnet zijn voor een kwetsbare groep inwoners door het bieden van ondersteuning en zorg;
- e Krachtige wijken: versterken van wijken en buurten door wijkgericht werken toe te passen in alle wijken en buurten;
- f Faciliteren en samenwerken met én voor de samenleving door katalysator en stimulator te zijn voor initiatieven uit deze gemeenschap.

In 2017 wordt de bijgestelde notitie Ouderenhuisvesting en onderzoek locaties aangeboden. Hierin wordt de behoefte naar beschermd en verzorgd wonen in Ermelo opgenomen. Tevens is hierin aandacht voor het realiseren van mantelzorgwoningen.

2.1.2.2 Speerpunt Woningbouw

Wat willen we bereiken

Woningen bouwen voor jongeren, starters en ouderen.

Wat gaan we daarvoor doen

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014–2018)

In samenwerking met partners wordt vraaggericht gebouwd in alle segmenten gedurende de periode 2014–2018. De gemeente gaat het gesprek aan met zorginstellingen voor nieuwe woningbouw mogelijkheden op de terreinen van de instellingen.

Planning 2016 en verder

Medio 2015 wordt een woningbouwprogrammering vastgesteld, waarbij mogelijke inbreidingslocaties als Kerklaan/Postlaantje, Pretoriusplein, De Leemkuul, Het Palet en Balversaal worden betrokken. Voorstellen komen in 2015 naar de raad. De prioritering met betrekking tot de woningbouwlocaties is als volgt. Het college maakt af waar zij mee bezig is (Het Trefpunt, Groevenbeek Noord). Het college heeft in 2014 een start gemaakt met de voorbereidingen voor de locatie De Driesprong/Van Beek, waarbij de gemeente regie voert. Op basis van een gezamenlijke studie met Veldwijk, eind 2015 / begin 2016, bekijkt het college in eerste instantie de mogelijkheden voor woningbouw op de terreinen van de zorginstellingen Veldwijk. Daarna volgt het terrein van 's Heeren Loo.

Het instrument startersleningen wordt geëvalueerd. De raad heeft recent nieuw geld beschikbaar gesteld. Zodra dit op is, wordt de vraag over voortzetten opnieuw aan de raad voorgelegd.

2.1.2.3 Speerpunt Functieverandering

Wat willen we bereiken

Het stimuleren van functieverandering in het buitengebied naar werken boven wonen.

Wat gaan we daarvoor doen

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014–2018)

Het college evalueert de structuurvisie functieverandering. Het college werkt mogelijkheden uit waar clustering van woningbouw plaats kan vinden in Horst en Telgt.

Planning 2016 en verder

Op basis van de evaluatie (afronding in 2015) worden de vervolgacties bepaald.

Dit speerpunt heeft een nauwe relatie met het speerpunt Gebiedsuitwerking Horst en Telgt.

2.1.2.4 Speerpunt Gebiedsuitwerking Horst en Telgt

Wat willen we bereiken

Het versterken van de ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid van het buitengebied.

Wat gaan we daarvoor doen

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014–2018)

Het college wil in 2015 de koers bepalen met betrekking tot de fysieke en sociale inrichting van het buitengebied Horst en Telgt. Dat gebeurt op basis van de bestaande beleidskaders, waaronder met name de huidige Structuurvisie 2025. In de uitwerking wordt ook aangegeven hoe en waar clustering van woningbouw in het gebied Horst en Telgt wordt vormgegeven om de gevolgen van functieverandering in het buitengebied een plaats te geven. Bij het opstellen van de uitwerking worden de bewoners in het gebied betrokken.

Planning 2016 en verder

Op basis van de gebiedsuitwerking (in 2015) zullen in 2016 de uitvoeringsmaatregelen Gebiedsuitwerking Horst en Telgt starten.

Dit speerpunt heeft een nauwe relatie met het speerpunt Functieverandering.

2.1.2.5 Speerpunt Bestemmingsplannen

Wat willen we bereiken

Actuele bestemmingsplannen.

Wat gaan we daarvoor doen

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014–2018)

Het college voltooit de actualisatieopgave door de bestemmingsplannen De Driehoek, Het Tonselse Veld en Speuld/Agrarische Enclave vast te laten stellen. Het bestemmingsplan Speuld maakt woningbouw mogelijk in Speuld.

Planning 2016 en verder

Onderstaande planning is afhankelijk van de medewerking van grondeigenaren en de doorlooptijd van eventuele juridische bestemmingsplanprocedures:

- Vaststellen bestemmingsplan De Driehoek in 2016;
- Vaststellen bestemmingsplan Het Tonselse Veld in 2015;
- Vaststellen bestemmingsplan Speuld/Agrarische Enclave in 2015;
- Vaststellen bestemmingsplan Horst Noord in 2016.

2.1.2.6 Speerpunt Werkwijze ruimtelijke ordening

Wat willen we bereiken

Nieuw inhoud en proces en inhoud ruimtelijke ordening, flexibel waar mogelijk en regulerend waar nodig.

Wat gaan we daarvoor doen

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014–2018)

Het college wil meer helderheid voor de burger, het bestuur en de ambtelijke organisatie met betrekking tot de lokale regelgeving inzake bestaande functies en nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen en bouwaanvragen. Het college stelt een nieuwe werkwijze in, anticiperend op de nieuwe Omgevingswet dat uitgaat van “Eenvoudig Beter”.

Planning 2016 en verder

Het college is in 2014 de voorbereidingen gestart voor de komst van de toekomstige Omgevingswet. Er wordt een notitie aangeboden waarin het college wordt geïnformeerd over de gevolgen van de Omgevingswet voor de gemeente en de gemeentelijke werkwijze. Op basis daarvan ontwikkelt het college beleid over de uniformering en herziening van bestemmingsplannen en het beleid rond afwijking (onthefing) daarvan. In dat licht wordt tevens bezien of een actualisatie van de huidige notitie RO-instrumenten wenselijk is.

Vervolgens stelt het college in het derde kwartaal van 2015 een plan van aanpak vast over de nieuwe werkwijze met betrekking tot de bestemmingsplannen en ontheffingen. Het college streeft ernaar om halverwege de bestuursperiode de nieuwe werkwijze in te voeren.

2.1.2.7 Speerpunt Welstand

Wat willen we bereiken

Nieuw welstandsbeleid.

Wat gaan we daarvoor doen

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014–2018)

Het college bereidt aan de hand van door de raad vastgestelde kaders nieuw welstandsbeleid voor.

Planning 2016 en verder

Het doel is om, door middel van een interactief proces, een nieuwe Welstandsnota (in 2015) vast te stellen conform de beleidskaders die zijn vastgesteld door de raad in 2014.

De nieuwe Welstandsnota heeft een inhoudelijke kant waarin de kaders worden vertaald naar operationeel beleid en een procesmatige kant waarbij er een andere rolbeschrijving, uitvoeringstaak en samenstelling is voor de welstandscommissie oftewel de commissie omgevingskwaliteit. Het opstellen van het nieuwe welstandsbeleid gaat gepaard met een interactief proces, waarbij vroeg in het proces door middel van verschillende bijeenkomsten adviseurs/bouwkundige bureaus en burgers worden betrokken.

2.1.2.8 Speerpunt Beter Ermelo: centrum

Wat willen we bereiken

Een aantrekkelijk en goed functionerend centrum.

Wat gaan we daarvoor doen

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014–2018)

Het college voert met kracht het plan van aanpak centrumontwikkeling Ermelo uit. In het kader van het Regiocontract heeft het college de toegekende provinciale middelen van € 500.000,00 ontvangen.

Planning 2016 en verder

De uitvoering van de inrichting van de Stationsstraat, gebied 3, start in het derde kwartaal van 2015 en wordt in het tweede kwartaal van 2016 afgerond. Belangrijk in 2016 is de afronding van het herinrichting van het openbaar gebied, inclusief De Bree. Verder de afronding van de besluitvorming inzake het project Markt 2.0 (inclusief het openbaar gebied Markt) en het opstarten van de uitvoering in 2016. Het programma Centrumontwikkeling zal in 2016 zover uitgevoerd zijn dat de projectorganisatie afgebouwd kan worden.

2.1.2.9 Speerpunt centumparkeren

Wat willen we bereiken

Voldoende parkeergelegenheid voor auto's in het centrum van Ermelo.

Wat gaan we daarvoor doen

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014–2018)

Het college actualiseert de parkeerbehoefte in het centrum Ermelo. Vervolgens wordt het bestaande beleid opnieuw tegen het licht gehouden. Op basis van de actuele parkeerbehoefte worden gereserveerde middelen ingezet.

Planning 2016 en verder

- Herinrichting parkeerplaats De Bree in 2016 conform het ontwerp;
- Herinrichting Markt en Chevallierlaan binnen het project Markt 2.0.

2.1.2.10 Speerpunt Begraafplaatsen

Wat willen we bereiken

Een begraafplaats met voldoende capaciteit voor de toekomst die doelmatig geëxploiteerd wordt.

Wat gaan we daarvoor doen

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014–2018)

De gemeente heeft op 6 december 2012 de visie begraafplaats vastgesteld. Het college bereidt de uitvoeringsprojecten en de vaststelling van de daarbij behorende nieuwe tarieven voor. Voor de tarieven is kostendekkendheid uitgangspunt op basis van een doelmatige exploitatie van de begraafplaats. Het college ziet af van het onderzoek naar natuurbegraven in het aangrenzende Natura 2000-gebied.

Planning 2016 en verder

De uitvoering van de visie wordt opgepakt en bevat de volgende resultaten:

- Ten behoeve van de uitvoering van de Beheersverordening is een ruimingsprotocol vastgesteld, waarin de grafgrust voor minimaal 20 jaar voor alle (bestaande en nieuwe) graven is vastgelegd;
- De wenselijkheid van uitbreiding van grafkelders wordt onderzocht in 2016;
- Er worden in 2016 maatregelen genomen om historische graven en monumentale grafmonumenten te behouden;
- Het op afstand zetten van het onderhoud en het beheer van de begraafplaats maakt onderdeel uit van het onderzoek naar de toekomst team wijkservice;
- Bij de eerstvolgende herziening van het bestemmingsplan Kom Ermelo worden de planologische voorbereidingen getroffen om een uitbreiding van de begraafplaats mogelijk te maken.

2.1.2.11 Speerpunt Programma Duurzaamheid (voorheen klimaatuitvoeringsprogramma)

Wat willen we bereiken

Ermelo is een energieneutrale gemeente in 2030 en klimaatneutrale gemeente in 2035.

Wat gaan we daarvoor doen

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014–2018)

Er wordt een nieuw Programma Duurzaamheid (voorheen genoemd KlimaatUitvoeringsProgramma 2015–2019) ontwikkeld. Wij houden voornamelijk rekening met € 65.000,00 per jaar voor een periode van 5 jaar. Het college ondersteunt in ieder geval in 2014 en 2015 het IGEV. De duurzaamheidslening wordt ingevoerd in de vorm van een revolverend fonds. De dekking hiervan zal plaatsvinden uit de bestaande financiële ruimte van het KUP 2010–2014. In het nieuwe Programma Duurzaamheid worden onder andere stimuleringsmaatregelen voor groene innovatie geïntroduceerd. Communicatie wordt als beleidsinstrument ingezet om preventiedoelen te bereiken.

Planning 2016 en verder

- Het IGEV loopt door tot het einde van de regiocontractperiode van 1 januari 2016. Na de Statenverkiezingen van 18 maart 2015 wordt bekend of en in welke vorm de provincie verdere stimuleringsfaciliteiten beschikbaar zal stellen. Naar verwachting wordt dat in het tweede kwartaal van 2015 bekend.
- Mede op basis van de evaluatie van het KUP 2010–2014 wordt het Programma Duurzaamheid ontwikkeld.
- De mogelijkheden voor subsidie isolatie woningbouw worden onderzocht.

2.1.2.12 Speerpunt Waterbeleid

Wat willen we bereiken

Doelmatig beheer van de waterhuishouding in Ermelo.

Wat gaan we daarvoor doen

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014–2018)

In samenwerking met onze buurgemeenten Putten en Harderwijk en het Waterschap wordt een Zuiveringskring Afvalwaterketen Plan (ZAP) opgesteld met betrekking tot hemelwater, grondwater en afvalwater (deze vervangt het huidige Gemeentelijk RioleringsPlan (GRP)). Het college voert het BasisRioleringsPlan (BRP) eerste fase uit. Dat betekent dat het college overgaat tot het realiseren van bergingsvoorzieningen om wateroverlast tegen te gaan. Het college evalueert het BRP eerste fase. Op basis van daarvan bekijkt het college of er een tweede fase BRP wordt vastgesteld.

Planning 2016 en verder

Het Zuiveringskring Afvalwaterketen Plan wordt medio 2015 vastgesteld. Uitbreiding van de bergingsvoorzieningen, zowel grote als kleine, vindt plaats in 2014–2018. De evaluatie van de eerste fase BRP vindt plaats in 2018.

In het kader van het ombuigingstraject zal in 2015 het voorstel over het Zuiveringskring Afvalwaterketen Plan (ZAP) ter besluitvorming aan de raad worden voorgelegd. Dit ZAP voorziet in versnelde groei naar kostendekkendheid, inclusief de btw-component, en een gewijzigde dekkingsmethode, waardoor een extra budgettaire opbrengst gerealiseerd wordt, zonder dat de tarieven voor de inwoners stijgen. Dus zonder lastenverzwaring.

2.1.2.13 Speerpunt Afvalbeleid

Wat willen we bereiken

Afvalinzameling- en afvoer.

Wat gaan we daarvoor doen

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014–2018)

Het afvalbeleid zet in op afvalpreventie, afvalscheiding en hergebruik.

Planning 2016 en verder

De evaluatie van het afvalbeleid vindt plaats in het vierde kwartaal van 2015. De actualisatie van het beleid als onderdeel van het programma Duurzaamheid volgt in 2016.

2.1.2.14 Speerpunt Projecten GVVP

Wat willen we bereiken

Het geactualiseerde GVVP bestaat uit een afgewogen samenstel van projecten die Ermelo de komende jaren verkeersveiliger, beter bereikbaar en leefbaarder maken.

Wat gaan we daarvoor doen

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014–2018)

Het college heeft het uitvoeringsprogramma GVVP herijkt. De basis daarvoor is geweest het beleidsdeel uit het vastgestelde GVVP uit november 2013. Bij de wijze van uitvoering stelt het college een veilige en sobere aanpak voor. Het college wil bij de uitwerking de bewoners betrekken. Het college wil op korte termijn, maar zorgvuldig, besluiten over de wijze van uitvoering van de Prins Hendriklaan, Maximalaan en Horsterweg.

Planning 2016 en verder

- Uitvoering geven aan de jaarschijf 2016 van het herijkte GVVP.
- Aanvullend op het GVVP wordt een optimalisatie van de verkeerssituatie bij De verbinding onderzocht.

2.1.2.15 Speerpunt Westflank

Wat willen we bereiken

Het aanpassen van de wegenstructuur aan de Westflank van Ermelo (Oude Nijkerkerweg / Arendlaan / Volenbeekweg / Oude Telgterweg).

Wat gaan we daarvoor doen

Inhoud (Volgens Collegeprogramma 2014–2018)

Het college bereidt de besluitvorming over de wijze van uitvoering van het tracé Westflank voor. Uitgangspunten daarbij zijn veiligheid, soberheid en doelmatigheid. Het college gaat er vanuit dat vrij liggende fietspaden haalbaar zijn.

Planning 2016 en verder

Na besluitvorming in 2015 inzake de Westflank 1e fase wordt de aanleg in 2015 opgestart en verder uitgevoerd in 2016.

De Westflank 2e fase (opwaardering Oude Telgterweg) wordt in 2017 voorbereid.

2.1.2.16 Speerpunt Stationsomgeving

Wat willen we bereiken

Veiligheid en doorstroming stationsomgeving verbeteren.

Wat gaan we daarvoor doen

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014–2018)

Met dit project zet het college in op de verbetering van de veiligheid en toegankelijkheid van de stationsomgeving.

Planning 2016 en verder

Dit speerpunt zal eind 2015 gerealiseerd zijn.

2.1.2.17 Speerpunt Verkeersveilige oplossing bij de Margrietschool en het Groene Kruispunt

Wat willen we bereiken

Verbeteren verkeersveiligheid en bereikbaarheid.

Wat gaan we daarvoor doen

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014–2018)

Gelet op de specifieke situaties, school en bereikbaarheid bedrijventerrein Kerkdennen, is het wenselijk op beide locaties maatregelen te treffen die ten goede komen aan de verkeersveiligheid en de bereikbaarheid. Het college zet bij het realiseren van de plannen in op uitvoering binnen bestaande bestemmingsplangrenzen.

Planning 2016 en verder

- De rotonde Margrietschool wordt in 2015 gerealiseerd;
- Groene Kruispunt: in het vierde kwartaal van 2015 volgt besluitvorming over de scenario's. Uitvoering vindt plaats in 2016 afhankelijk van de te doorlopen juridische en planologische procedures.

2.1.2.18 Speerpunt Goede fietsvoorzieningen

Wat willen we bereiken

Goede fietsvoorzieningen in Ermelo.

Wat gaan we daarvoor doen

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014–2018)

Het college zet in op goede fietsvoorzieningen door fietsparkeren in het centrum mogelijk te maken en logische fietsroutes te markeren of fietsontsluitingen te realiseren vanuit de (nieuwe) woonwijken. In het kader van het project stationsomgeving wordt eveneens fietsparkeren gerealiseerd. De realisatie van fietsvoorzieningen in het centrum maakt onderdeel uit van het deelproject 3.6 (fietsparkeren centrum) van het plan van aanpak centrumontwikkeling. De realisatie van een fietspad in Speuld maakt onderdeel uit van het GVVP. Het college heeft aandacht voor het behouden van de huidige kwaliteit van de fietspaden en zal waar nodig prioriteiten stellen met betrekking tot onderhoudswerkzaamheden.

Planning 2016 en verder

- Aanleg fietsvoorzieningen als onderdeel van het Centrumplan;
- Uitvoering geven aan de jaarschijf 2016 van het herijkte GVVP, onderdeel fiets.

2.1.2.19 Speerpunt Openbaar vervoer

Wat willen we bereiken

Verbetering van het openbaar vervoer.

Wat gaan we daarvoor doen

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014–2018)

Het college brengt bij de voorbereidingen rondom de basismobiliteit de wens in van de verbeterde ontsluiting van het buitengebied, de zorginstellingen en het station. Het college zet in op synergie van doelgroepenvervoer om mogelijke bezuinigingen te realiseren.

Planning 2016 en verder

Actieve betrokkenheid en inzet op kansen voor optimalisering van het openbaar vervoer.

In het kader van het ombuigingstraject zal in 2016 worden onderzocht in hoeverre het mogelijk is het leerlingenvervoer te bundelen met andere vervoersactiviteiten, mede in relatie tot basismobiliteit.

2.1.2.20 Speerpunt Openbare ruimte

Wat willen we bereiken

Sober en doelmatig onderhoudsniveau openbare ruimte.

Wat gaan we daarvoor doen

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014–2018)

De bezuiniging van 20% op de budgetten groot onderhoud wegen, onderhoud openbare ruimte, onderhoud groen, openbare verlichting en speelvoorzieningen wordt bij voorkeur ingevuld door middel van innovatieve (beleids)maatregelen. Dit leidt tot een nieuw onderhoudsplan openbare ruimte.

Planning 2016 en verder

- Opstellen nieuw onderhoudsplan Openbare ruimte;
- Monitoring effect van de bezuinigingen op de verkeersveiligheid en eventuele bijsturing waar nodig.

2.2 Programma SAMENLEVEN

2.2.1 Algemeen

Het programma Samenleven is als volgt opgebouwd:

<u>Raadscommissie:</u> Samenleving en Maatschappij.	<u>Portefeuillehouders:</u> – A.A.J. Baars (AB); – A.L. Klappe (LK).
<u>Producten (inclusief going concern):</u> – Primair onderwijs (LK); – (Voortgezet) speciaal onderwijs (LK); – Voortgezet onderwijs (LK); – Gemeenschappelijke lasten en baten onderwijs (LK); – Volwasseneneducatie (LK); – Jeugdbeleid (LK); – Decentralisatie Jeugdwet 2015 (LK); – Kunst en cultuur (LK); – Sociaal cultureel werk (LK); – Sport (LK); – Sociaal culturele en maatschappelijke accommodaties (LK); – Ouderenbeleid (LK); – Gezondheidszorg (LK); – Beleid voor mensen met een beperking (LK); – Wmo (LK); – Asielzoekers (AB); – Decentralisatie Wmo 2015 (LK).	<u>Speerpunten Collegeprogramma 2014–2018:</u> – Decentralisaties Wmo 2015 en Jeugdwet 2015 (LK); – Welzijn Nieuwe Stijl (LK); – Armoedebeleid (LK); – Versterking vrijwillige inzet en informele zorg (LK); – Voldoende bewegen (LK); – Sportaccommodaties (LK); – Huis van Bestuur en Cultuur (LK); – Accommodatiebeleid (LK); – Cultuur (LK).

Voor de Programmabegroting 2016–2019 worden thans **geen** nieuwe speerpunten geïntroduceerd. Ook zijn er geen bestaande speerpunten die thans kunnen vervallen.

2.2.2.1 Speerpunten Decentralisaties WMO 2015 / Jeugdwet

Wat willen we bereiken

De tijdige voorbereiding op en verantwoorde uitvoering van de nieuwe gemeentelijke taken in het sociale domein (Jeugdwet, Wmo 2015 en Participatiewet). Aanvullend gaat het om de transformatie van de ondersteuning van inwoners in het sociaal domein (dit betreft dus ook bestaande taken van vóór 1 januari 2015).

Wat gaan we daarvoor doen

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014–2018)

Het college bereidt zich voor op en geeft vanaf 1 januari 2015 uitvoering aan de nieuwe taken vanuit de Jeugdwet, Participatiewet en Wmo 2015 die op de gemeente afkomen. Het college doet dat aan de hand van het reeds vastgestelde programmaplan Sociaal Domein 2013–2017 getiteld Verbinden en versterken in het Sociaal Domein. De projecten uit het jaarplan 2014 van dit programmaplan worden uitgevoerd. Voor de volgende jaren wordt eveneens gewerkt met dergelijke jaarplannen.

Onderdeel van het programma sociaal domein zijn:

- Transitie Jeugdwet: lokale, regionale, bovenregionale en landelijk georganiseerde componenten van Jeugdhulpstelsel;
- Transitie Wmo 2015: Hulp bij het Huishouden, Begeleiding, Kortdurend Verblijf;
- Participatiewet: SDV Inkomensverstrekking en Reintegratie-aanpak en afbouw regeling Sociale Werkvoorziening (zie ook Programma Economie).

Planning 2016 en verder

Het college voert het Programmaplan Sociaal Domein 2013–2017 uit. Ieder jaar benoemt het college de inspanningen en resultaten die bijdragen aan het realiseren van de programmadoelen. Het programma is ingedeeld in vier doelen:

- Burger aan het Roer;
- Meer lokale ondersteuning;
- Ondersteuning integraler;
- Gemeente in Regie.

2.2.2.2 Speerpunt welzijn Nieuwe stijl

Wat willen we bereiken

Vernieuwen en versterken van de algemene welzijnsvoorzieningen.

Wat gaan we daarvoor doen

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014–2018)

Het college initieert en faciliteert de krachtenbundeling, professionalisering en efficiency van het welzijnswerk.

Planning 2016 en verder

Er wordt in 2015 een (digitaal) burgerplatform opgebouwd dat na 2016 door bewoners zelf verder voortgezet kan worden.

In het kader van het ombuigingstraject zal in 2015 / 2016, vanuit een (nieuwe) integrale visie op de thema's welzijn, cultuur en rol maatschappelijke instellingen en mede op basis van het accommodatierapport, worden onderzocht welke activiteiten een relevante bijdrage kunnen leveren aan de Ermelose samenleving, waarin de rol van de overheid aanmerkelijk is teruggedrongen. De kennis en kunde van belanghebbenden worden hierbij vanaf het begin betrokken.

In het kader van het ombuigingstraject zal in 2016 het subsidiebeleid in principe worden gericht op het subsidiëren van activiteiten in plaats van het subsidiëren van accommodatiekosten. De houding ten aanzien van het verstrekken van (opstart)subsidies is kritisch. Er wordt gewaakt tegen subsidie-afhankelijkheid.

In het kader van het ombuigingstraject zal in 2015 onderzoek plaatsvinden naar de WAGGS (loon- en prijscompensatie gesubsidieerde instellingen). Dit onderzoek beslaat de mogelijkheden de subsidievoorwaarden aan te passen gericht op afschaffing van de nacalculatie.

2.2.2.3 Speerpunt Armoedebeleid

Wat willen we bereiken

Maatschappelijke en culturele deelname aan de samenleving van mensen met een (langdurig) laag inkomen die hierbij belemmeringen ondervinden.

Wat gaan we daarvoor doen

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014–2018)

Het betreft hier bijzondere bijstand, kwijtschelding en schuldhulpverlening. Dit speerpunt heeft een nauwe relatie met het vast te stellen beleid rondom de Participatiewet en het arbeidsmarktbeleid.

Planning 2016 en verder

Uitwerking van de uitkomsten van de actualisatie in 2015.

2.2.2.4 Speerpunt Voldoende bewegen

Wat willen we bereiken

De gemeente bevordert dat jong en oud voldoende beweegt en bevordert een gezonde leefstijl. De inzet van het college zit vooral op breedtesport.

Wat gaan we daarvoor doen

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014–2018)

Het college ziet het maatschappelijk belang van sport in het kader van preventie en ter bevordering van gezondheid voor de doelgroepen: jeugd, mensen met een beperking en ouderen. Daarbij is de inzet van het college met name gericht op activiteiten, de “stenen” zijn daarbij volgend. De gemeente neemt in 2013–2016 deel aan het uitvoeringsprogramma Noord Veluwe Sport! Er wordt een sportvisie 2016–2020 opgesteld. Indien de rijksgelden van de combinatiefunctionarissen eindigen, stopt tevens de gemeentelijke bijdrage hiervoor. Het college stelt onder andere ter bevordering van de gezonde leefstijl een Nota gezondheidsbeleid op voor 2014–2018.

Planning 2016 en verder

Na een evaluatie in 2016 wordt gestreefd naar het vaststellen van een nieuwe sportvisie in 2016.

In het laatste kwartaal van 2015 wordt de opvolger van de huidige Nota gezondheidsbeleid voorbereid. De vaststelling van de nieuwe Nota 2016–2020 vindt in 2016 plaats.

2.2.2.5 Speerpunt Sportaccommodaties

Wat willen we bereiken

De gemeente beschikt over goede sportaccommodaties en geeft uitvoering aan het vastgestelde accommodatiebeleid “Synergie in vastgoed”. De gemeente beschikt over een goed instructie- en sportbad voor jongeren, verenigingen en ouderen. Daarbij worden de gemeentelijke exploitatielasten omlaag gebracht.

Wat gaan we daarvoor doen

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014–2018)

Er komt een onderzoek naar de mogelijkheden van “het op afstand zetten” van de gemeentelijke sportaccommodaties, waaronder het zwembad. Daarnaast stimuleert het college de zelfredzaamheid van verenigingen op het gebied van onderhoud. Het college bereidt besluitvorming voor over de toekomst van het zwembad en de sporthal Calluna.

Planning 2016 en verder

Het plan van aanpak ten aanzien van zwembad en sporthallen wordt in de tweede helft van 2015 verwacht. In dit plan van aanpak wordt de fasering benoemd.

Aansluitend bekijkt het college de overdracht van het onderhoud van de buitensportaccommodaties.

In 2016 wordt een nieuwe sportaccommodatienota vastgesteld.

In het kader van het ombuigingstraject zal in 2015 / 2016, vanuit een (nieuwe) integrale visie op sport en sportieve recreatie, gelieerd aan de thema's welzijn / zorg / economie, worden onderzocht hoe sport als activiteit en in zelfbeheer / zelfwerkzaamheid kan bijdragen aan de Ermelose samenleving, waarin de rol van de overheid

aanmerkelijk is teruggedrongen. Een en ander wordt eveneens gezien in de regionale context. De kennis en kunde van belanghebbenden wordt hierbij vanaf het begin betrokken.

2.2.2.6 Speerpunt Huis van Bestuur en Cultuur

Wat willen we bereiken

Het omvormen van De Dialoog en gemeentehuis naar een accommodatie waar bestuur en cultuur onderdak vinden.

Wat gaan we daarvoor doen

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014–2018)

De raad heeft op 11 oktober 2012 ingestemd met het omvormen van De Dialoog naar een cultuurhuis (het Huis van Bestuur en Cultuur). Leidend hierbij is het vastgestelde accommodatiebeleidsplan uit oktober 2012. Het college geeft hieraan nadere invulling door eerst te besluiten welke functies onderdak krijgen in dit huis. Daarbij worden in ieder geval de bibliotheek, het muziekonderwijs, welzijnswerk en de volksuniversiteit betrokken. Het gemeentehuis wordt ingericht op basis van een werkplekconcept volgens Het Nieuwe Werken. De huidige kantoorfuncties in De Dialoog kunnen dan mogelijk worden verplaatst naar de backoffice van het gemeentehuis. De invulling van de resterende ruimten in het gemeentehuis zien wij met creatief ondernemerschap met als inzet om deze ruimten nog te verhuren aan maatschappelijke en/of commerciële verhuurders. Na de besluitvorming over de deelnemende functies wordt gewerkt aan een programma van eisen op basis waarvan het definitieve budget wordt bepaald.

Planning 2016 en verder

Gestreefd wordt naar besluitvorming over de functies in het Huis van Bestuur en Cultuur in het tweede kwartaal van 2015. Op basis van de invulling wordt in het derde kwartaal van 2015 een Programma van Eisen Huis van Bestuur en Cultuur vastgesteld. De start verbouwing De Dialoog vindt in 2017 plaats of zoveel eerder als mogelijk.

2.2.2.7 Speerpunt Accommodatiebeleid

Wat willen we bereiken

Uitvoering geven aan het vastgestelde accommodatiebeleid "Synergie in vastgoed".

Wat gaan we daarvoor doen

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014–2018)

Het college zet de projecten uit het accommodatiebeleid voort. Daarbij gaat het in dit kader om de projecten Pretoriusplein, De Goede Herderschool, wijkvoorziening West en de professionalisering van de vastgoedorganisatie. Overige projecten zijn het Huis van Bestuur en Cultuur en de Sportaccommodaties. Deze zijn als separaat speerpunt aangemerkt. Naast het uitvoeren van genoemde projecten zal ook gewerkt worden aan een visie op cultuur en peuterspeelzaalwerk. Dat is namelijk mede bepalend voor de invulling van onderwijshuisvesting en maatschappelijke functies.

Planning 2016 en verder

Besluitvorming over het Pretoriusplein: eerste kwartaal van 2015. Uitvoering in 2015/2016.

Besluitvorming De Goede Herderschool naar verwachting in 2015. De aanvraag van het schoolbestuur is nog niet ontvangen. Uitvoering in 2015/2016.

In 2015 vindt een verkenning plaats naar de organisatie van het vastgoedbeheer. De uitkomsten daarvan worden in maart 2016 besproken.

In het kader van het ombuigingstraject zal in 2016 / 2017 de gemeente kritisch zijn in het handhaven en / of verwerven van gemeentelijk (maatschappelijk) vastgoed en stoot dit waar mogelijk en verantwoord af.

2.2.2.8 Speerpunt Versterking vrijwillige inzet en informele zorg

Wat willen we bereiken

Vrijwilligers, mantelzorgers en burgers ondersteunen en hun zelfregie vergroten.

Wat gaan we daarvoor doen

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014–2018)

Het college stimuleert en ondersteunt actief vrijwilligers en mantelzorgers bij hun werkzaamheden, inclusief respijtzorg.

Planning 2016 en verder

Uitvoering geven aan het beleidskader Vrijwillige inzet & informele zorg 2015–2018, dat in 2015 vastgesteld is.

2.2.2.9 Speerpunt Cultuur

Wat willen we bereiken

Gesubsidieerde culturele voorzieningen moeten bijdragen aan met name educatie op het gebied van culturele vorming van kinderen, jongeren en mensen met beperking. Voorzieningen voor volwassenen dienen in beginsel zelfbekostigend te zijn.

Wat gaan we daarvoor doen

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014–2018)

Het beleid van het college is primair gericht op het ondersteunen van activiteiten gericht op de doelgroepen (mensen) boven het in stand houden van gebouwen (stenen). Het beleid ten aanzien van gesubsidieerde culturele voorzieningen wordt herzien met betrekking tot de gesubsidieerde activiteiten en huisvesting.

Planning 2016 en verder

Op basis van de in 2015 vast te stellen Cultuurnota zal vanaf 2016 verder invulling gegeven worden aan het cultuurbeleid. Met de gesubsidieerde instellingen worden de komende jaren nadere afspraken gemaakt over de maatschappelijke effecten waaraan zij een bijdrage leveren. Wij bevorderen daarbij cultureel ondernemerschap.

2.3 Programma ECONOMIE

2.3.1 Algemeen

Het programma Economie is als volgt opgebouwd:

<u>Raadscommissie:</u> <ul style="list-style-type: none">- Infrastructuur en Ruimte;- Samenleving en Maatschappij;- Bestuur en Middelen.	<u>Portefeuillehouders:</u> <ul style="list-style-type: none">- mr. J. van den Bosch (JvdB);- J. van Eijnsden (JvE);- mevr. drs. E. Heutink - Wenderich (EH) .
<u>Producten (inclusief going concern):</u> <ul style="list-style-type: none">- Toerisme en recreatie (EH);- Economische zaken (EH);- Inkomensondersteuning (EH);- Activering en uitstroom (EH);- Uitvoering Wet Inburgering (EH).	<u>Speerpunten Collegeprogramma 2014-2018:</u> <ul style="list-style-type: none">- Economie, inclusief Participatiewet 2015 (EH);- Veldzicht-Noord vierde fase (JvdB);- Kerkdennen (EH);- Toerisme en recreatie (waaronder project Vitale recreatieparken) (EH);- Strand Horst (JvE).

Voor de Programmabegroting 2016-2019 worden thans **geen** nieuwe speerpunten geïntroduceerd.

Ook zijn er geen bestaande speerpunten die thans kunnen vervallen.

Wel bekijken wij momenteel de structuur van de speerpunten welke vallen onder het programma Economie.

Mede in relatie tot het speerpunt Decentralisaties Wmo 2015 en Jeugdwet 2015, welke valt onder het programma Samenleven. Aandachtspunten zijn daarbij de plaats binnen de speerpunten van onder andere de Participatiewet, het traject vitale vakantieparken, het Economisch Programma, de Werkgeversdienstverlening en het Sociale Domein. Naar verwachting zal dit leiden tot splitsing van huidige speerpunten en het creëren van nieuwe speerpunten. Wij nemen dit mee bij de vervaardiging van de Programmabegroting 2016-2019.

2.3.2.1 Speerpunt Economie, inclusief Participatiewet 2015

Wat willen we bereiken

Een gezond en concurrerend ondernemersklimaat in Ermelo behouden.

Wat gaan we daarvoor doen

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014–2018)

Het college stelt een programmaplan Economie op met als programmaonderdelen: toerisme en recreatie, faciliteren bestaande bedrijfsleven en Participatiewet. Vaststelling van het programmaplan en de onderdelen kan leiden tot een herijking van de beleidsspeerpunten en de inzet van de ambtelijke organisatie. Speerpunten voor het onderdeel toerisme en recreatie zullen zijn het versterken en modernisering van de verblijfsrecreatieve sector en het realiseren van een duidelijk profiel, waarbij een focus zal liggen op de hippische sport. Speerpunten voor het onderdeel bestaande bedrijfsleven zijn het benutten van kansen op het vlak van kleinschaliger bedrijvigheid, samenwerking met defensie en zorginstellingen. Speerpunten voor het onderdeel participatiewet zijn de relatie met de overige transitie en het bevorderen van werkplekken voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Het college realiseert zich dat de bestuurlijke en ambtelijke inzet op dit beleidsterrein intensivering behoeft.

Planning 2016 en verder

De raad heeft inmiddels het Economisch Programma 2015–2018 vastgesteld. Hierin is de volgende ambitie uitgesproken: In Ermelo willen wij dat wat goed gaat verstevigen en vernieuwen en inzetten op verbreding waar mogelijk. Wij vatten dit uitgangspunt samen in de ambitie dat wij gaan groeien van binnenuit. En daarbij zijn de volgende strategische doelen vastgesteld:

- het versterken van de economische structuur;
- het geven van ruimte voor ondernemerschap en starters;
- het profileren van Ermelo en het profileren van de regio;
- het verbeteren van het vestigingsklimaat;
- het stimuleren van verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt.

In het programma zetten wij in op het op orde houden van de basis. Verder heeft prioriteit het verstevigen van de toeristische en recreatieve economie en zetten wij in op het aanjagen van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen.

Het Economisch Programma wordt voor de jaren 2015 en 2016 uitgewerkt in een Strategische Uitvoeringsagenda.

2.3.2.2 Speerpunt Veldzicht Noord vierde fase

Wat willen we bereiken

Een nieuw bestemmingsplan Veldzicht Noord vierde fase.

Wat gaan we daarvoor doen

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014–2018)

Het college stelt een bestemmingsplan Veldzicht Noord vierde fase op. Deze wordt door de raad vastgesteld.

Planning 2016 en verder

N.v.t.

2.3.2.3 Speerpunt Kerkdennen

Wat willen we bereiken

Transformatie Kerkdennen naar een lichtere vorm van bedrijvigheid.

Wat gaan we daarvoor doen

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014–2018)

Het college stelt een verkleuringsnotitie op waarin het toekomstige wensbeeld wordt vastgelegd om te kunnen anticiperen op mogelijke gebiedsontwikkelingen. Het college voert geen actief (grond)beleid in dit gebied.

Planning 2016 en verder

In het tweede kwartaal van 2015 volgt een eerste verkenning met de ondernemers over een verkleuringsnotitie Kerkdennen. Rond de zomer van 2015 wordt hierover het gesprek met de raad gevoerd. Het eindproduct wordt in het tweede kwartaal van 2016 aangeboden.

2.3.2.4 Speerpunt Toerisme en recreatie, waaronder project Vitale recreatieparken

Wat willen we bereiken

Het verbeteren van de kwaliteit van de verblijfsrecreatie in Ermelo.

Wat gaan we daarvoor doen

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014–2018)

Het college ontwikkelt een stimuleringsagenda voor toerisme en recreatie in brede zin. Het college blijft deelnemen aan het project Vitale recreatieparken. Dat doet het college samen met onze regionale partners. Indien dit regionale project niet meer financieel ondersteund wordt door de provincie (regiocontract), zet Ermelo dit naar vermogen voort. Het college ontwikkelt met onze regionale partners een intergemeentelijke structuurvisie voor de recreatiesector. Daarin neemt het college een toekomstvisie op en een ruimtelijk instrumentarium. Het college inventariseert de kwaliteit van de bestaande parken. Het college realiseert het nieuwe beleid onder andere met handhaving.

Planning 2016 en verder

- Het college gaat in 2015 en 2016 aan de slag met de 10 beleidsuitgangspunten uit het project Kwaliteit verblijfsrecreatie;
- Er wordt regionaal in 2015 gewerkt aan een intergemeentelijke structuurvisie. Naar verwachting wordt deze voor 1 januari 2016 vastgesteld;
- In de eerste helft van 2016 stelt het college het gemeentelijke ruimtelijk instrumentarium vast.

In het kader van het ombuigingstraject zal in 2015 worden onderzocht in hoeverre het mogelijk en wenselijk is de toeristen- en forensenbelasting, nadat jaren eenzelfde tarief heeft gegolden, al dan niet te verhogen. Het onderzoek richt zich zowel op de economische betekenis, als op de financiële betekenis. Hierbij wordt ook een regionale vergelijking gemaakt.

2.3.2.5 Speerpunt Strand Horst

Wat willen we bereiken

Recreatieve functie Strand Horst versterken.

Wat gaan we daarvoor doen

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014–2018)

Het college faciliteert actief particulier initiatief voor de verdere ontwikkeling van Strand Horst. De basis voor de ontwikkelingen is de vastgestelde visiekaart Strand Horst. Het college zet in op een juist verwachtingenmanagement naar de raad ten aanzien van mogelijkheden, die de gemeente kan bewerkstelligen. Het college zet in op behoud van de openbare toegankelijkheid van het strand.

Planning 2016 en verder

- Actieve inzet ter stimulering en facilitering private ontwikkelingsinitiatieven;
- Voortgezette inzet op het ontwikkelingsinitiatief hotelaccommodatie.

2.4 Programma BESTUUR & DIENSTVERLENING

2.4.1 Algemeen

Het programma Bestuur & Dienstverlening is als volgt opgebouwd:

<u>Raadscommissie:</u> Bestuur en Middelen.	<u>Portefeuillehouders:</u> – A.A.J. Baars (AB); – mr. J. van den Bosch (JvdB); – J. van Eijdsen (JvE); – mevr. drs. E. Heutink – Wenderich (EH).
<u>Producten (inclusief going concern):</u> – Brandweer en rampenbestrijding (AB); – Openbare orde en veiligheid (AB); – Bestuursorganen (AB); – Ondersteuning raad (AB); – Ondersteuning college van b&w en directie (AB); – Burgeraangelegenheden (AB); – Algemene bestuurlijke aangelegenheden (AB); – Wet WOZ (JvE); – Algemene belastingen (JvE); – Overige algemene dekkingsmiddelen (JvE); – Handhaving (bouwen, wonen, ro, milieu, horeca, parkeren, groen) (AB); – Milieu (bestuur ODNV) (JvE); – Nutsbedrijven (AB).	<u>Speerpunten Collegeprogramma 2014–2018:</u> – Veiligheid en handhaving (AB); – Brandweer (AB); – Ermelo zelfstandig (AB); – Intergemeentelijke samenwerking versterken (allen); – Organisatieontwikkeling (AB); – Dienstverlening (AB); – Ombuigingen en bezuinigingen (AB).

Voor de Programmabegroting 2016–2019 worden thans **geen** nieuwe speerpunten geïntroduceerd. Ook zijn er geen bestaande speerpunten die thans kunnen vervallen.

2.4.2.1 Speerpunt Veiligheid en handhaving

Wat willen we bereiken

Een veilige leefomgeving in Ermelo, rechtszekerheid voor burgers en een voorspelbare overheid.

Wat gaan we daarvoor doen

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014–2018)

Het college zet bij het opstellen van het handhavingsplan en veiligheidsbeleid in op de thema's veiligheid op straat, veiligheid in de wijk, veiligheid in het verkeer en het tegengaan van overlast en zwerfvuil. Tevens vindt extra controle plaats op de naleving van bestemmingsplannen. Daarbij is preventie een terugkerend aspect. Het college stelt een integraal handhavingsplan vast. Het thema veiligheid komt tevens terug in het uitvoeringsprogramma GVVP en de onderhoudsplannen openbare ruimte van de gemeente Ermelo. De burgemeester blijft handhaven op het alcoholverbod. In de nieuw op te stellen nota Gezondheidsbeleid wordt ingezet op preventie op drugs en overmatig alcoholgebruik. Het college continueert de Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan.

Planning 2016 en verder

Naast het uitvoeren van het huidige uitvoeringsplan wordt door de gemeenten in politieteam Veluwe West verband gewerkt aan een Integraal Veiligheidsplan 2015–2018.

Daarnaast worden de projecten: Vandalisme openbare gebouwen (integrale aanpak) en Veilig uitgaan (KVU) voortgezet.

Voor de nazorg ex-gedetineerden zal een geïntensiveerde aanpak komen op Veluwe-niveau ten aanzien van de vijf gebieden werk & inkomen, zorg, identiteitsbewijs, huisvesting en schuldhulpverlening.

In de eerste helft van 2015 is een evaluatie van het integraal handhavingsbeleid voorzien. Op basis daarvan wordt beoordeeld wat de handhavingsprioriteiten zijn voor de jaren vanaf 2016–2020.

2.4.2.2 Speerpunt Brandweer

Wat willen we bereiken

Voorkomen en bestrijden van branden en inzet bij calamiteiten/rampen.

Wat gaan we daarvoor doen

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014–2018)

Door de regionalisering (VNOG) is de directe invloed van de gemeente(raad) op de brandweer gewijzigd. In de komende periode blijft het college werken aan behoud van de clusterstructuur (Ermelo maakt onderdeel uit van het cluster West) en het terugdringen van loze uitrukken. Om de lokale brandweer op sterkte te houden dienen er de komende periode nieuwe vrijwilligers geworven te worden.

Planning 2016 en verder

N.v.t.

2.4.2.3 Speerpunt Ermelo zelfstandig

Wat willen we bereiken

De gemeente Ermelo blijft bestuurlijk zelfstandig.

Wat gaan we daarvoor doen

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014–2018)

Zowel op rijksniveau als op provinciaal niveau wordt de discussie rondom de toekomstige bestuurlijke organisatie van Nederland gevoerd. Deze discussie zal ook Ermelo niet voorbijgaan. Momenteel voert de provincie samen met de VNG Gelderland het project "Sterk lokaal bestuur in Gelderland" uit. Het college betreft het Ermelose maatschappelijke middenveld en de raad bij de onderzoeksfase van dit project.

Planning 2016 en verder

Inmiddels is het regiorapport verschenen, evenals het rapport voor Ermelo. Naar verwachting volgt voor de zomer van 2015 het provinciebrede advies.

Wat willen we bereiken

Om de taken zelfstandig en naar behoren uit te kunnen voeren is intensivering van de intergemeentelijke samenwerking noodzakelijk.

Wat gaan we daarvoor doen

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014–2018)

De gemeente Ermelo werkt op meerdere terreinen samen met buurgemeenten. Het college wil deze deelname voortzetten en intensiveren. Zo zet het college het aangegane bestuursconvenant Strategische Alliantie Veluwe Noord (SAVN) voor de contractperiode van 3 jaar voort. Ook bij de uitvoering van bestaande en nieuwe taken werkt de gemeente samen met de buurgemeenten. De in 2014 met de gemeenten Harderwijk en Zeewolde in het verband van Meerinzicht gestarte samenwerking ter uitvoering van bedrijfsvoeringstaken (PIOFACH) wordt uitgebouwd. Ook in EHZ-verband wordt de samenwerking in het sociaal domein verder ontwikkeld en vormgegeven. Op basis daarvan wordt de toekomst van de huidige Sociale Dienst Veluwerand en de relatie met de sociale werkbedrijven (InclusiefGroep en Proson) geëvalueerd. Het college geeft verder vorm aan het raadsbesluit van 13 maart 2014 waarin acties worden benoemd om de sturing van de raad op gemeenschappelijke regelingen vorm te geven. Daarbij betreft het college ook de notitie “Met Ermelo Verbonden” inzake verbonden partijen.

Stand van zaken

Op 20 maart 2015 hebben de colleges van de RNV-gemeenten plus de gemeenten Hattem en Heerde besloten te komen tot een transformatie van de RNV tot RNV 3.0. De gedachte is om de strategische en beleidsmatige taken die nu zijn ondergebracht in de strategische alliantie en de Regio Noord-Veluwe te integreren in de RNV 3.0. Bij strategie en beleid gaat het om voorbereiding, waarbij de gemeentebesturen lokaal bevoegd zijn tot besluitvorming en met ruimte voor lokale invulling. Voor de operationele uitvoerende taken creëren wij ruimte voor een cafetariamodel voor het al dan niet onderbrengen van taken in de RNV 3.0. De gemeenten respecteren de verschillende oriëntaties als gevolg van sociaal-culturele en/of geografische omstandigheden, maar zijn het eens dat als een eenheid naar buiten getreden moet worden.

Planning 2016 en verder

- Voor 1 januari 2017 is de tweede fase van Meerinzicht afgerond;
- Voor 1 januari 2017 wordt het bestuursconvenant SAVN geëvalueerd;
- In 2016 wordt de Notitie “Met Ermelo Verbonden” vastgesteld. Voor de Begroting 2016 wordt de paragraaf Verbonden Partijen tegen het licht gehouden en wordt bekeken of de inhoud van deze paragraaf meer kan aansluiten op de rol van de raad ten opzichte van gemeenschappelijke regelingen;
- Samenwerking sociaal domein: in het derde kwartaal van 2015 volgt een contourennota voor de toekomstige uitvoeringsorganisatie EHZ-sociaal domein. Vervolgens wordt in het vierde kwartaal van 2015 het bedrijfsplan opgesteld voor de nieuwe uitvoeringsorganisatie, die per 1 januari 2017 van start moet gaan.

In het kader van het ombuigingstraject zal in 2015 / 2016 aandacht worden gevraagd voor het feit dat de invloed van de raad door het grote aantal (grootschalige) samenwerkingsverbanden afneemt, ook ten aanzien van het uitgavenniveau van de samenwerkingsverbanden.

In het kader van het ombuigingstraject zal in 2015 een onderzoek plaatsvinden in hoeverre de informatie voor de raad inzake de verbonden partijen nog meer verbeterd kan worden in de begroting.

Wat willen we bereiken

De transformatie naar regiegemeente met een professionele ambtelijke organisatie.

Wat gaan we daarvoor doen

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014–2018)

Het college ontwikkelt een visie op de beoogde transformatie naar een regiegemeente Ermelo. De visie vormt de basis voor de transformatie van de gemeentelijke organisatie naar een meer professionele, flexibele toekomstgerichte ambtelijke organisatie. De visie bevat een financiële paragraaf waarin wordt ingegaan op de wijze van invullen van de bezuinigingstaakstelling en mogelijke (incidentele financiële) ondersteunings- en/of stimuleringsmiddelen.

Planning 2016 en verder

De transformatie naar een regiegemeente en de verdere doorontwikkeling van de ambtelijke organisatie wordt in 2016 onverminderd doorgezet.

Wat willen we bereiken

Integrale sturing op adequate dienstverlening aan en vermindering van regeldruk voor bedrijven en inwoners.

Wat gaan we daarvoor doen

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014–2018)

Het college zet het lean werken voort in de periode 2014–2018, primair gericht op processen die burgers direct aangaan. De doelstelling van lean werken is: een betere kwaliteit in een kortere doorlooptijd tegen lagere kosten. Dat gebeurt door het vereenvoudigen van werkprocessen. De standaardvergunningen worden door middel van het lean-principe bekeken. Gestreefd wordt naar het aanpassen van werkprocessen om standaardvergunningen binnen twee weken te verlenen. Deregulering is uitgangspunt bij het opstellen van verordeningen en beleidsregels.

Planning 2016 en verder

Het project Leanwerken wordt gedurende 2014–2018 voortgezet.

In het kader van het ombuigingstraject wordt deregulering en stroomlijnen van processen in 2015–2019 met kracht doorgezet.

Wat willen we bereiken

Een stabiele financieel gezonde gemeente met een structureel en reëel sluitende begroting.

Wat gaan we daarvoor doen

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014–2018)

Het college besluit tot een mix van ombuigingen en bezuinigingen op financiële, organisatorische en inhoudelijke (beleids)taken, gericht op het realiseren van structureel meerjaren begrotingsevenwicht, waarin financiële ruimte is/ wordt gecreëerd voor investeringen in de toekomst.

In ieder geval voeren wij de volgende bezuinigingsmaatregelen door:

- een bezuiniging van 20% per 1 januari 2015 op de budgetten groot onderhoud wegen, onderhoud openbare ruimte, onderhoud groen, openbare verlichting en speelvoorzieningen (is gerealiseerd);
- het inboeken van de besparingen door de samenwerking in “Meerinzicht” (is gerealiseerd);
- het invoeren van precariorechten voor nutsbedrijven (is gerealiseerd);
- het schrappen van de post nieuw beleid (is gerealiseerd);
- het schrappen van stelposten (is gerealiseerd);
- gesubsidieerde culturele voorzieningen; deze moeten bijdragen aan met name educatie op het gebied van culturele vorming van kinderen, jongeren en mensen met beperking. Voorzieningen voor volwassenen dienen in beginsel zelfbepalend te zijn; op de gemeentelijke organisatie, zoals onder “organisatieontwikkeling” geformuleerd;
- incidenteel: het schrappen van de helft van de post onvoorzien van centrumontwikkeling (is gerealiseerd).

Planning 2016 en verder

- Vaststelling Programmabegroting 2016–2019 door de raad vóór 15 november 2015.
- Toewerken naar een structurele sluitende meerjarenbegroting op basis van de uitkomsten van het ombuigingstraject 2015 (Dennenheul II).
- Realisatie van de in 2015, 2016 en 2017 in de begroting opgenomen taakstellingen.
- In 2015 starten met het traject Optimalisatie P&C–cyclus en de uiteindelijke optimalisatie P&C–cyclus in 2016 volledig invoeren.

3. FINANCIËEL PERSPECTIEF

In dit hoofdstuk 3. FINANCIËEL PERSPECTIEF zijn de volgende onderdelen opgenomen:

- 3.1. Budgettaire positie (totaal)
- 3.2. Budgettaire gevolgen Eerste Bestuursrapportage 2015
- 3.3. Budgettaire risico's
- 3.4. Rapportage huidige taakstellingen in de begroting
- 3.5. Reservepositie
- 3.6. Ombuigingstraject 2015

3.1 Budgettaire positie (totaal)

De (Beleidsinhoudelijke) Programmabegroting 2015–2018 is op 8 januari 2015 door de raad vastgesteld. Daarmee vormt formeel gezien de uitkomst van deze begroting het budgettaire beeld van Ermelo. Echter de financiën zijn dagelijks onderhevig aan wijzigingen. Wij spreken dan ook wel van de "dagkoers". In de, gelijktijdig met deze kadernota aan u aangeboden, Eerste Bestuursrapportage 2015 is een groot aantal krediet- en budgetaanpassingen voor 2015 en latere begrotingsjaren opgenomen. Deze Eerste Bestuursrapportage 2015 is ook gelijk de begrotingswijziging. Met de vaststelling autoriseert de raad de desbetreffende kredieten en budgetten. De budgettaire gevolgen van deze Eerste Bestuursrapportage 2015 hebben gevolgen voor het financiële perspectief van Ermelo. Voor de jaren 2016 tot en met 2020 ziet het financiële perspectief er thans als volgt uit:

Bedragen (x € 1.000,00)	Meerjarenbegroting 2016-2019				Doorkijk
	2016	2017	2018	2019	2020
Uitkomst Beleidsinhoudelijke Programmabegroting 2015–2018	297 N	364 N	708 N	1.094 N	1.094 N
Uitkomst Eerste Bestuursrapportage 2015 (t/m maart 2015)	-1.219 V	-415 V	-352 V	-360 V	-360 V
Uitkomst na Eerste Bestuursrapportage 2015	-922 V	-51 V	356 N	734 N	734 N
Onderwerpen in de Pijplijn:					
* Wegvallende renteopbrengsten beleggingen (schatkistbankieren)	0	0	0	0	250 N
* Precariobelasting (onzekere opbrengst)	0	-760 V	-760 V	-760 V	-760 V
* Dividendopbrengst BNG	52 N	52 N	52 N	52 N	52 N
* Streekarchivariaat	30 N	30 N	30 N	30 N	30 N
* Organisatieontwikkeling	pm N	pm N	pm N	pm N	pm N
* Technische uitgangspunten Programmabegroting 2016–2019	159 N	159 N	159 N	159 N	196 N
Financieel perspectief per 31 maart 2015	-681 V	-570 V	-163 V	215 N	502 N

Conclusie.

Bovenstaande financiële perspectief betekent dat de noodzaak om het aanvankelijke structureel te bezuinigen bedrag ter grootte van € 1,1 mln. (uit de Beleidsmatige Programmabegroting 2015–2018) thans wegvalt.

Voorwaarde is wel dat de onzekere opbrengst precariobelasting inderdaad binnen gaat komen.

Tevens betekent dit dat de toezegging aan de raad, dat de begrotingsjaren 2016 en 2017 in de Kadernota 2016 op eenvoudige wijze structureel sluitend gemaakt kunnen worden, hiermee gerealiseerd is. Eerst in 2019 ontstaan er weer tekorten. Daarnaast is er nog een aantal "nieuwe" risico's, met name inzake de algemene uitkering. Wij hopen dat de meicirculaire 2015 duidelijkheid zal geven. In hoofdstuk 3.3. vindt u meer informatie omtrent deze risico's. Verder ombuigen is derhalve niet ondenkbaar, maar niet op hele korte termijn noodzakelijk. Wel willen wij ons hierop zorgvuldig voorbereiden. Wij hebben hierover al met u gesproken. Doel is om een pakket aan ombuigingsmogelijkheden ter grootte van € 1 mln. op de plank te hebben liggen. Zodra het noodzakelijk is, kan hierop worden teruggevallen.

Toelichting op de onderwerpen "in de pijplijn".

Wegvallende renteopbrengsten beleggingen.

Medio december 2013 is schatkistbankieren officieel in werking getreden. Sinds die datum zijn gemeenten verplicht hun overtollige liquide middelen aan te houden bij het Rijk (de schatkist). Hiervoor ontvangen de gemeenten een rentevergoeding van thans 0%. Beleggingen van gemeenten van voor 4 juni 2012 worden door het Rijk gerespecteerd en kunnen normaal aflopen. In de tweede helft van 2019 vervallen twee beleggingen, te weten € 5 mln. met een rentevergoeding van 4% en € 4 mln. met een rentevergoeding van 3,863%. De renteopbrengst is thans in onze begroting verwerkt en vervalt dus. Dit leidt met ingang van 2020 tot een nadeel ter grootte van € 250.000,00.

Precariobelasting.

Met ingang van 2015 heffen wij precariobelasting op kabels en leidingen. Oorspronkelijk was hiervoor een raming ter grootte van € 300.000,00 opgenomen in onze begroting. Nadien gaven wij al aan dat de opbrengst beduidend hoger zal liggen. U bent hierover destijds geïnformeerd. Op basis van een benchmark gingen wij uit van een totale opbrengst ter grootte van € 1.407.000,00, waarvan € 842.000,00 nog onzeker was. Inmiddels hebben de in aanmerking komende Nutsbedrijven aangifte gedaan van de metrages. Op basis hiervan is een definitieve berekening gemaakt van de opbrengst precariobelasting. De opbrengst bedraagt € 1.226.000,00, waarvan € 760.000,00 nog onzeker is. Dit laatste betreft de precariobelasting over het elektriciteitsnetwerk van Liander. Liander heeft al aangegeven dat zij in bezwaar zal gaan tegen de aanslag voor het elektriciteitsnetwerk. Daarbij is ook van belang de rechtsgang van Liander tegen de gemeente Blaricum. Inmiddels is Liander in cassatie gegaan

bij de Hoge Raad. Voorshands hebben wij de onzekere opbrengst ter grootte van € 760.000,00 uitsluitend voor het eerste begrotingsjaar 2016 in de begroting verwerkt. Voor de overige jaren hebben wij de onzekere opbrengst onder de noemer "in de pijplijn" opgenomen. Voor het totale financiële perspectief is dit wel een belangrijke post.

Dividendopbrengst BNG.

In onze begroting is opgenomen een structurele inkomstenraming ter grootte van € 95.000,00, gebaseerd op het dividend over 2013. Thans blijkt dat de nettowinst van de BNG over 2014 beduidend lager is dan over voorgaande jaren. Dit leidt er toe dat het dividend over 2014 € 43.000,00 bedraagt voor Ermelo. Een nadeel ter grootte van € 52.000,00. Aangezien de verwachting is dat de winsten van de BNG blijvend op een lager niveau uitkomen, moet de dividenduitkering structureel verlaagd worden.

Streekarchivariaat.

De wettelijke eisen met betrekking tot de inspectie van het archief worden aangescherpt. Dit leidt tot extra werkzaamheden voor het Streekarchivariaat. Gevolg is daarvan dat er extra kosten gemaakt moeten worden. Naar verwachting zal dit betekenen dat de jaarlijkse bijdrage van Ermelo met € 30.000,00 zal toenemen.

Organisatieontwikkeling.

De visie op de ontwikkeling van de ambtelijke organisatie op weg naar 2020 (houtschoolschets) beoogt een richting aan te geven op welke wijze de organisatie en de medewerkers zich dienen te ontwikkelen teneinde kwalitatief en kwantitatief zo optimaal mogelijk ingericht te zijn en te blijven om deze ontwikkelingen te realiseren. Parallel aan deze houtschoolschets is een kwalitatieve en kwantitatieve analyse gemaakt. Op basis van de houtschoolschets en de analyse wordt een strategisch personeelsplan opgesteld met daarbij een actieplan voor de middellange termijn richting 2020. Het actieplan zal interventies bevatten gericht op onder andere opleidingen en mobiliteit (in-, door- en uitstroom). De totale kosten zijn op dit moment moeilijk in te schatten, maar leiden in elk geval tot extra lasten. In deze Kadernota 2016 hebben wij een pm-post opgenomen.

Technische uitgangspunten Programmabegroting 2016-2019.

Dit betreft de ramingen van de stelpost Loonmutaties 2016, de stelpost Prijsmutaties 2016, de stelpost Volumeontwikkeling 2016 en de stelpost Waggs. De dekking komt uit de inflatiecorrectie 2016 op de OZB, de hondenbelasting en de Precariobelasting. Daarnaast uit de stelpost Nominale ontwikkelingen algemene uitkering. Dit laatste is de loon- en prijscompensatie binnen de algemene uitkering voor 2016. Door de lage compensatie binnen de algemene uitkering ontstaat er een structureel nadeel. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar hoofdstuk 4.

3.2 Budgettaire gevolgen Eerste Bestuursrapportage 2015

De Eerste Bestuursrapportage 2015 (tot en met maart 2015) is de begrotingswijziging voor de jaren 2015 tot en met 2020, welke door de raad wordt vastgesteld. Daarmee zijn deze budgetten en kredieten geautoriseerd (= beschikbaar gesteld) door de raad.

In de Eerste Bestuursrapportage 2015 zitten de volgende budgettaire aanpassingen. Weergegeven in de onderstaande tabel zijn de exploitatielasten per saldo.

Bedragen (x € 1.000,00)	Meerjarenbegroting 2016-2019				Doorkijk
	2016	2017	2018	2019	2020
Programma RUIMTE & INFRASTRUCTUUR:					
Startersleningen	0	0	0	0	0
Grondexploitatie	0	0	0	0	0
Centrumontwikkeling	0				
Begraafplaats: exploitatie	0	0	0	0	0
Waterschapsheffing	0	0	0	0	0
Inzameling afvalstoffen	0	0	0	0	0
OmgevingsDienst Noord Veluwe	0	0	0	0	0
Complex De Verbinding: risicovoorziening	67 N	70 N			
GVVP	0	0	0		
Westflank	0	0	0	0	0
ZAP	-498 V	-498 V	-498 V	-498 V	-498 V
Regiocontract Stationsomgeving	0				
Diverse kleine budgettaire aanpassingen	0	0	0	0	0
Programma SAMENLEVEN:					
Voordelen Wmo: dekking van bestaande taakstelling Wmo/HH	0	0	0	0	0
EHZ/Wmo/Jeugdbeleid: uitvoeringskosten	0	0	0	0	0
Stichting Welzijn Ermelo: herschikking budgetten	0	0	0	0	0
Diverse welzijnssubsidies: loon- en prijscompensatie	0	0	0	0	0
Onderhoud schoolgebouwen en project Pretoriusplein	-1 V	-33 V	5 N	19 N	19 N
Kunstwerken (MOP) openbare ruimte	0	0	0	0	0
Stelpost Sociaal Domein: vrijval		-15 V	-20 V	-25 V	-25 V
Programma ECONOMIE:					
Economisch Programma Ermelo 2015-2018	0	0	0		
Wet BUIG: herverdeling rijksbijdrage WWB-i	255 N	255 N	255 N	255 N	255 N
Stimuleringsubsidie project Ermelo Buitenleven	11 N				
Programma BESTUUR & DIENSTVERLENING:					
Personeel: aanpassing formatie ABV, team Financiën	0	0	0	0	0
Personeel: aanpassing formatie ARB, team Wijkservice	0	0	0	0	0
Voorziening WGA-gelden	0	0	0	0	0
Algemene uitkering: decembercirculaire 2014	-172 V	-72 V	29 N	30 N	30 N
Stelpost Volume-ontwikkelingen	23 N	23 N	21 N	3 N	3 N
Strategische Alliantie Veluwe	15 N	15 N	15 N	15 N	15 N
Precariobelasting	-926 V	-166 V	-166 V	-166 V	-166 V
Diverse kleine budgettaire aanpassingen	7 N	6 N	7 N	7 N	7 N
Totaal budgettaire uitkomst Eerste Bestuursrapportage 2015	-1.219 V	-415 V	-352 V	-360 V	-360 V

Voor meer details verwijzen wij naar de Eerste Bestuursrapportage 2015, die u gelijktijdig met deze Kadernota 2016 is aangeboden.

3.3 Budgettaire risico's

In de Rekening 2014 is in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing de risico-inventarisatie opgenomen. Ermelo kent een risico-omvang ter grootte van € 13 mln. Op basis van de risicosimulatie is berekend dat wij een bedrag ter grootte van € 6,4 mln. beschikbaar moeten hebben in de Algemene reserve (weerstandscapaciteit). Deze reserve is thans ook tot dit bedrag gevuld.

De risicopositie is voortdurend aan wijzigingen onderhevig. In onderstaande tabel worden de "nieuwe" risico's weergegeven:

Bedragen (x € 1.000,00)	Meerjarenbegroting 2016-2019				Doorkijk
	2016	2017	2018	2019	2020
Algemene uitkering: Objectieve verdeelmaatstaven Wmo	-297 V	-297 V	-297 V	-297 V	-297 V
Algemene uitkering: Objectieve verdeelmaatstaven Jeugdhulp	417 N	417 N	417 N	417 N	417 N
Algemene uitkering: Groot onderhoud Gemeentefonds (2e fase)	-372 V	-372 V	-372 V	-372 V	-372 V
Algemene uitkering: Bijstelling loon- en prijscompensatie 2016	pm	pm	pm	pm	pm
Algemene uitkering: Besluit Wlz-indiceerbaren (Wmo en Jeugd)	70 N	70 N	70 N	70 N	70 N
Algemene uitkering: AWBZ-realisatiecijfers 2014	pm	pm	pm	pm	pm
Algemene uitkering: Meicirculaire 2015	pm	pm	pm	pm	pm
Volumeontwikkelingen Participatiewet	pm	pm	pm	pm	pm
Niet realiseren huidige taakstellingen in de begroting (€ 2,8 mln.)	pm	pm	pm	pm	pm
Extra budgettaire gevolgen nieuw beleid Ermelo	pm	pm	pm	pm	pm
Creëren budgettaire bufferruimte (met name voor invloeden algemene uitkering)	pm	pm	pm	pm	pm

Voor zover enigszins mogelijk zijn de bovengenoemde posten op bedragen gezet. Dit zijn voorlopige bedragen. Duidelijk is dat de algemene uitkering van het Rijk onzeker blijft. Het Rijk heeft toegezegd dat de meicirculaire 2015 over veel zaken duidelijkheid zal verschaffen. Ten tijde van de vervaardiging van deze Kadernota 2016 was de meicirculaire 2015 nog niet ontvangen. Zodra de meicirculaire ontvangen is, zal hij doorgerekend worden en zullen de budgettaire gevolgen bepaald worden. U zult hiervan dan zo spoedig mogelijk in kennis worden gesteld.

Bij de eerste fase Groot onderhoud Gemeentefonds was Ermelo nadeelgemeente. Op basis van publicaties, ed moest aangenomen worden dat Ermelo ook bij de 2e fase Groot onderhoud Gemeentefonds nadeelgemeente zou worden. Eind maart 2015 ontvingen de gemeenten de Notitie Uitkomsten 2e fase Groot onderhoud Gemeentefonds van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Tot onze verrassing blijkt Ermelo voordeelgemeente te zijn. Het blijkt dat kleinere gemeenten het meest profiteren van de herverdeling van het Gemeentefonds. Grote gemeenten leveren het meeste in. De 2e fase Groot onderhoud Gemeentefonds betreft met name het cluster Werk en Inkomen, het cluster Brandweer en Rampenbestrijding en het cluster Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing. Daarnaast wordt de uitkeringsfactor bijgesteld. Het Rijk zal de uitkomsten naar verwachting verwerken in de meicirculaire 2015. Het definitieve effect voor Ermelo zal dan bepaald worden. Mogelijk komt er een tijdelijke overgangsregel. Nadeelgemeenten hebben inmiddels een lobby naar het Rijk opgestart. Daarnaast hebben VNG en Rgf (Raad voor de gemeentefinanciën) de regering laten weten zeer kritisch te staan tegenover het verdelingssysteem van het Gemeentefonds. Het is nog niet bekend wat de regering met deze kritiek gaat doen.

3.4 Rapportage huidige taakstellingen in de begroting

In de aanbiedingsbrief van de Beleidsinhoudelijke Programmabegroting 2015–2018 (onderaan bladzijde 13) is vermeld dat Ermelo inmiddels een structureel bedrag ter grootte van € 8,6 mln. heeft bezuinigd. Dit bedrag is als volgt opgebouwd:

Ombuigings- en bezuinigingstrajecten	Raad	Bedrag	Afgesloten in
A. Ombuigings- en bezuinigingstraject 2012–2015	23 juni 2011	€ 4,0 mln.	Kadernota 2013 / raad 11 juli 2013
B. Ombuigings- en bezuinigingstraject 2013–2014	11 juli 2013	€ 2,1 mln.	Rekening 2013 / raad 19 juni 2014
C. Kadernota 2014: dekkingsplan 2015	19 juni 2014	€ 1,0 mln.	Rekening 2014 / raad 2 en/of 9 juli 2015
D. Financiële Programmabegroting 2015–2018: dekkingsplan 2015	30 oktober 2014	€ 1,5 mln.	
Totaal ombuigings- en bezuinigingstrajecten		€ 8,6 mln.	

De in bovenstaande tabel genoemde dekkingsplannen 2015 uit de Kadernota 2014 en de Financiële Programmabegroting 2015–2018 zijn gebaseerd op het Coalitieakkoord 2014–2018.

Het al in de begroting verwerkte bezuinigingsbedrag ter grootte van € 8,6 mln. is als volgt opgebouwd:

Omschrijving	Bedrag (x € 1.000,00)
Welzijn / Onderwijs / SDV	-1.091 V
Onderhoud infrastructuur, ed	-738 V
Belastingopbrengsten	-1.069 V
Openbare orde en veiligheid	-158 V
Schrappen diverse stelposten	-2.027 V
Reserves en voorzieningen	-1.753 V
Bestuursorganen	-117 V
Bedrijfsvoering (exclusief taakstelling Meerinzicht ter grootte van € 355)	-1.660 V
Diversen	-19 V
Totaal	-8.632 V

Een groot deel van deze ombuigings- en bezuinigingstaakstelling is inmiddels gerealiseerd. Een ander deel staat nog in de huidige begroting als een taakstellende stelpost. Deze taakstellende stelposten zijn dan nog te realiseren ombuigingen en bezuinigingen. Daarnaast is in de begroting nog een aantal taakstellende stelposten opgenomen, welke voortkomen uit het nieuwe Sociale Domein. Indien deze bedragen niet gerealiseerd worden, leidt dat direct tot een nadeel in de begroting.

In bedragen (x € 1.000,00) zien deze nog te realiseren taakstellende stelposten er als volgt uit:

Bedragen (x € 1.000,00)	Meerjarenbegroting 2016-2019				Doorkijk
	2016	2017	2018	2019	2020
Rapport Accommodatiebeleid:	-98	-326	-325	-325	-325
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Samenwerking peuterspeelzaalwerk en kinderopvang ▪ Reductie locaties peuterspeelzaalwerk ▪ Ondernemerschap Cultuur ▪ Reductie oppervlakte bibliotheek ▪ Huursubsidie/lening bibliotheek ▪ Afstoten Balverssportzaal ▪ Ondernemerschap binnensport ▪ Maatschappelijk ondernemerschap zwembad Calluna ▪ Herdefinitie rollen en taken buitensport ▪ Afstoten De Leemkuul ▪ Afstoten 't Palet ▪ Verhoging huurtarieven binnensport ▪ Verhoging tarieven zwembad Calluna ▪ Verhoging huurtarieven buitensport 					
Bedrijfsvoering:	-274	-358	-458	-458	-458
<ul style="list-style-type: none"> ▪ salariskosten afdeling Publiekszaken (samenwerking Wmo) ▪ Taakstelling uit Coalitieakkoord 2014-2018 					
Sociaal domein (met name algemene uitkering):	-1.044	-1.680	-1.874	-2.002	-2.002
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zorg in natura (huishoudelijke hulp) ▪ Decentralisatie Participatiewet 					
Totaal nog te realiseren taakstellingen	-1.416	-2.364	-2.657	-2.785	-2.785

3.5 Reservepositie

De reservepositie van Ermelo bestaat uit het totaal van alle reserves en voorzieningen. Ermelo kent een ruime reservepositie, opgebouwd uit algemene reserves, (beklemde) bestemmingsreserves en voorzieningen. Op een groot deel van de reserves en voorzieningen liggen claims. Deze zijn verwerkt in de Programmabegroting 2015–2018 en dus door de raad geautoriseerd. Een deel van de reserves is nog daadwerkelijk vrij besteedbaar.

De reservepositie ziet er thans als volgt uit:

Reservepositie gemeente Ermelo (bedragen x € 1 mln.)

Omschrijving	Stand conform Rekening 2014	Stand per 31 december 2019, inclusief alle claims	Daadwerkelijk nog vrij besteedbaar
Algemene reserve (vrij besteedbaar)	14,1	3,3	3,3
Algemene reserve (weerstandscapaciteit)	11,2	6,4	0
Reserve VEO	7,6	5,2	5,2
Beklemde bestemmingsreserves	0,9	6,2	0
Overige bestemmingsreserves	15,5	7,5	0
Voorzieningen	11,8	14,2	0
Totaal reservepositie	61,1	42,8	8,5

Dit betekent dat na verwerking van deze Kadernota 2016 er nog een incidenteel bedrag ter grootte van € 8,5 mln vrij te besteden is.

In de Beleidsinhoudelijke Programmabegroting 2015–2018 spraken wij nog van een vrij te besteden bedrag ter grootte van € 5,9 mln. Thans is het bedrag beduidend hoger. Dit wordt met name veroorzaakt door de overheveling van € 4,8 mln van de Algemene reserve (weerstandscapaciteit) naar de Algemene reserve (vrij besteedbaar), door de storting van € 0,5 mln. uit het voordelige rekeningsaldo 2014 in de Algemene reserve (vrij besteedbaar), door het vervallen van de claim ter grootte van € 0,8 mln. op de reserve VEO (regiocontract) en door de claim GVVP ter grootte van € 3,5 mln. op de Algemene reserve (vrij besteedbaar).

De raad gaat over het opheffen en instellen van reserves en voorzieningen. In de Eerste Bestuursrapportage 2015 zijn de volgende voorstellen gedaan:

A. Opheffen:

- Voorziening MOP openbaar onderwijs;
- Voorziening MOP bijzonder onderwijs;
- Voorziening MOP voortgezet speciaal onderwijs;
- Reserve GRP;
- Voorziening Vervangingsinvesteringen GRP;
- Voorziening Groot onderhoud GRP.

B. Instellen:

- Voorziening WGA-lasten;
- Voorziening MOP kunstwerken openbare ruimte;
- Voorziening Egalisatie riolering;
- Voorziening Groot onderhoud riolering.

Wij hebben met u gesproken over een nieuw Ombuigingstraject 2015. Doelstelling is om een ombuigingspakket ter grootte van € 1 mln. op de plank te hebben liggen voor het geval daar uit financieel oogpunt noodzaak voor ontstaat, dan wel er behoefte is aan financiële ruimte voor nieuw beleid of anderszins en secundair vanuit een gewijzigde visie op de rol/taak van de overheid.

U heeft hierover een afzonderlijk raadsvoorstel ontvangen, met de titel "Ombuigingsmogelijkheden naar aanleiding van BOT-overleg college-raad dd 19 maart 2015" (Raad 28 mei 2015). Hierbij heeft u ingestemd met de aangegeven prioritering voor onderzoek naar aanvullende ombuigingen ten behoeve van de Programmabegroting 2016-2019 en besloten de aangegeven onderwerpen op te nemen bij de relevante speerpunten in de Kadernota 2016.

De volgende onderwerpen zijn in deze Kadernota 2016 opgenomen:

1. Sport.

Vanuit een (nieuwe) integrale visie op sport en sportieve recreatie, gelieerd aan de thema's welzijn, zorg en economie, wordt in 2015 / 2016 onderzocht hoe sport als activiteit en in zelfbeheer / zelfredzaamheid kan bijdragen aan de Ermelose samenleving, waarin de rol van de overheid aanmerkelijk is teruggedrongen. Een en ander wordt eveneens bezien in de regionale context. De kennis en kunde van de belanghebbenden wordt hierbij vanaf het begin betrokken.

2. Welzijn, Cultuur en Maatschappelijke instellingen.

Vanuit een (nieuwe) integrale visie op de thema's welzijn, cultuur en rol maatschappelijke instellingen en mede op basis van het accommodatierapport, wordt onderzocht in 2015 / 2016 welke activiteiten een relevante bijdrage kunnen leveren aan de Ermelose samenleving, waarin de rol van de overheid aanmerkelijk is teruggedrongen. De kennis en kunde van belanghebbenden wordt hierbij vanaf het begin betrokken.

3. Subsidiebeleid.

Het subsidiebeleid wordt in principe gericht op het subsidiëren van activiteiten in plaats van het subsidiëren van accommodatiekosten. De houding ten aanzien van het verstrekken van (opstart)subsidies is kritisch. Er wordt gewaakt tegen subsidie-afhankelijkheid. Onderzoek in 2016.

4. Deregulering en stroomlijnen processen.

Deze trajecten worden in de jaren 2015 tot en met 2019 met kracht doorgezet.

5. Leerlingenvervoer.

Er wordt in 2017 / 2018 onderzocht in hoeverre bundeling met andere vervoersactiviteiten, mede in relatie tot basismobiliteit, mogelijk is. Dit kan pas vanaf 2017 in verband met de wetgeving rond de basismobiliteit.

6. Toeristen- en forensenbelasting.

Er wordt in 2015 onderzocht in hoeverre het mogelijk en wenselijk is deze belastingen, nadat voor meerdere jaren eenzelfde tarief heeft gegolden, al dan niet te verhogen. Het onderzoek richt zich zowel op de economische betekenis, als op de financiële betekenis. Hierbij wordt ook een regionale vergelijking gemaakt.

7. Rioolheffing.

In 2015 wordt het voorstel over het Zuiveringskring Afvalwaterketen Plan (ZAP) ter besluitvorming aan de raad voorgelegd. Dit voorziet in versnelde groei naar kostendekkendheid, inclusief de btw-component en een gewijzigde dekkingsmethode, waardoor een extra budgettaire opbrengst gerealiseerd wordt, zonder dat de tarieven voor de inwoners stijgen. Dus zonder lastenverzwaring.

8. Precariorechten.

Op basis van het aantal op dit moment opgegeven strekkende meters is de opbrengstraming in positieve zin substantieel bijgesteld. Verdere bijstelling in positieve zin is afhankelijk van een gerechterlijke uitspraak die binnenkort wordt verwacht.

9. Waggs.

Er wordt in 2015 onderzoek gedaan naar de mogelijkheden de subsidievoorwaarden aan te passen, gericht op afschaffing van nacalculatie.

10. Regionale samenwerkingsverbanden.

Aandacht wordt in 2015 / 2016 gevraagd voor het feit dat de invloed van de raad door het grote aantal (grootschalige) samenwerkingsverbanden afneemt, ook ten aanzien van het uitgavenniveau van de samenwerkingsverbanden.

11. Gemeentelijke (niet-maatschappelijke) vastgoed.

De gemeente is kritisch in het handhaven en / of verwerven van gemeentelijk (maatschappelijk) vastgoed en stoot dit waar mogelijk en verantwoord af. Onderzoek in 2016 / 2017.

12. Verbonden partijen.

In 2015 onderzoeken in hoeverre de informatie voor de raad nog meer verbeterd kan worden in de begroting.

4. FINANCIËEL-TECHNISCHE UITGANGSPUNTEN PROGRAMMABEGROTING 2016-2019

4.1 Inleiding

Met het jaarlijks vaststellen van de kadernota worden de voorbereidende werkzaamheden voor de nieuw op te stellen programmabegroting opgestart. De kadernota geeft dan de uitgangspunten weer waar binnen de nieuwe programmabegroting in de maanden daarna wordt opgesteld. De raad stelt bij de vaststelling van de kadernota de kaders voor de nieuwe programmabegroting vast.

In dit hoofdstuk van de kadernota worden dan de financieel-technische uitgangspunten verwoord.

Deze bestaan uit de volgende onderdelen:

- Lastendrukontwikkelingen;
- Loonontwikkelingen;
- Prijsontwikkelingen;
- Volumeontwikkelingen;
- Waggs-ontwikkelingen;
- Rente-ontwikkelingen;
- Ontwikkelingen Grondbeleid;
- Actualiteitswaarde Beleidsnota's Financiële Verordening.

De kaderstelling bestaat allereerst uit een eerste voorlopige budgettaire indicatie voor de jaren 2016 en verder. Ten tweede is het voor het opstellen van de Programmabegroting 2016-2019 noodzakelijk om vooraf een aantal percentages en aannames vast te stellen. Dit zijn de financieel-technische uitgangspunten. Deze zijn verwoord in dit hoofdstuk van deze Kadernota 2016.

De budgettaire gevolgen van de financieel-technische uitgangspunten Programmabegroting 2016-2019 zien er als volgt uit:

Bedragen (x € 1.000,00)	Meerjarenbegroting 2016-2019				Doorkijk
	2016	2017	2018	2019	2020
Stelpost Loonmutaties 2016	165 N	165 N	165 N	165 N	165 N
Stelpost Prijsmutaties 2016	100 N	100 N	100 N	100 N	100 N
Stelpost Volumeontwikkelingen 2016	100 N	100 N	100 N	100 N	100 N
Stelpost Waggs	0	0	0	0	37 N
Dekking uit:	-142 V	-142 V	-142 V	-142 V	-142 V
Stelpost Nominale ontwikkelingen algemene uitkering 2016					
Dekking uit:					
Inflatiecorrectie 2016 belastingopbrengsten:					
▪ OZB	-58 V	-58 V	-58 V	-58 V	-58 V
▪ Hondenbelasting	-2 V	-2 V	-2 V	-2 V	-2 V
▪ Rioolheffing	0	0	0	0	0
▪ Toeristenbelasting	0	0	0	0	0
▪ Forensenbelasting	0	0	0	0	0
▪ Precariobelasting	-4 V	-4 V	-4 V	-4 V	-4 V
Totaal uitkomst financieel-technische uitgangspunten	159 N	159 N	159 N	159 N	196 N

Het totale nadeel komt met name door de lage compensatie voor loon- en prijsontwikkelingen voor 2016 binnen de algemene uitkering. Mogelijk dat er in de meicirculaire 2015 nog aanvullende compensatie komt.

Ter vergelijking: De compensatie voor 2013 bedroeg € 535.000,00, voor 2014 € 386.000,00 en voor 2015 € 287.000,00. Voor 2016 slechts € 142.000,00.

Onderzoek.

Momenteel wordt er een onderzoek uitgevoerd naar de werkwijze van de stelpost Loonmutaties, de stelpost Prijsmutaties, de stelpost Waggs en de stelpost Volumeontwikkelingen. Daarbij wordt tevens bekeken of het noodzakelijk is een stelpost Loon- en prijsontwikkelingen Verbonden partijen in het leven te roepen. Ook zal de dekking van deze stelposten, uit de stelpost Nominale ontwikkelingen algemene uitkering en de inflatiecorrectie belastingen, in de jaarlijkse kadernota tegen het licht worden gehouden.

Algemeen beleid van Ermelo is om terughoudend om te gaan met belastingstijgingen. Uit de jaarlijkse Coeloreporten (Atlas van de lokale lasten), uitgebracht door de Rijksuniversiteit Groningen, blijkt dat Ermelo tot de goedkoopste gemeenten van Nederland behoort. Wel is Ermelo sinds 2011 gezakt van een 9e plaats (nummer 1 is de goedkoopste gemeente) in 2011 naar een 48e plaats in 2015. Dit betreft het rangnummer van de netto-woonlasten.

Jaarlijks wordt in de kadernota het (stijgings-)percentage voor het eerstvolgende begrotingsjaar bepaald. Daarbij wordt rekening gehouden met achterliggende beleidsnota's en specifiek genomen besluiten. Tevens wordt gekeken naar de inflatiecorrectie, dat wordt gebaseerd op de publicatie van het CPB inzake de inflatie en wordt gekoppeld aan het percentage dat gehanteerd wordt voor de inflatiecorrectie aan de uitgavenkant.

Bovenstaande betekent dat thans voor de Begroting 2016 de percentages bepaald moeten worden.

Begroting 2016.

Voor het begrotingsjaar zullen de volgende percentages aangehouden worden:

- **Inflatiecorrectie 2016.**
Volgens de publicatie over maart 2015 van het CPB bedraagt het inflatiepercentage over 2016 0,9. Aan de uitgavenkant van onze begroting hanteren wij een percentage van 1. Derhalve wordt voor de inflatiecompensatie van de belastingen in 2016 ook 1% gehanteerd.
- **Onroerende Zaak Belasting.**
De OZB wordt in 2016 verhoogd met een inflatiecorrectie van 1%. Thans geldt in Ermelo de algemene beleidsregel dat bij de jaarlijkse vaststelling van de WOZ-waarde het uitgangspunt is dat de OZB-opbrengst in totaliteit geen wijziging ondergaat als gevolg van waardefluctuaties, niet zijnde areaal-uitbreiding. In 2016 wordt deze beleidsregel ook gehanteerd.
- **Hondenbelasting.**
De hondenbelasting wordt in 2016 verhoogd met een inflatiecorrectie van 1%.
- **Afvalstoffenheffing.**
De kosten van afvalinzameling zijn in 2016 volledig kostendekkend, waarbij tevens rekening wordt gehouden met de btw en met de stand van de voorziening Afvalstoffen.
- **Rioolheffing.**
De rioolheffing 2016 wordt gebaseerd op het nieuwe ZAP, waarbij tevens betrokken wordt de volledige kostendekkendheid, inclusief btw.
- **Toeristenbelasting.**
In het ombuigings-/bezuinigingstraject en dus de Programmabegroting 2012-2015 is besloten om de toeristenbelasting in 2012 met 18% te verhogen. Deze verhoging geldt dan voor vier jaar, inclusief de jaarlijkse inflatiecorrectie. Bovenstaande betekent dat de tarieven toeristenbelasting eerst in het jaar 2016 weer verhoogd kunnen worden. Momenteel wordt onderzoek gedaan naar de toeristen- en forensenbelasting. Vanuit het gebied toerisme en recreatie zal een nieuwe visie op de toeristenbelasting worden geformuleerd. Deze notitie zal dan basis zijn voor de tarieven 2017 voor de toeristenbelasting en forensenbelasting. Dit betekent dat het tarief 2016 voor de toeristenbelasting niet zal worden verhoogd, ook niet met het inflatiepercentage. Hiermee wordt tevens bewerkstelligd dat de verhogingstermijn van de toeristenbelasting en forensenbelasting weer gelijk oploopt.
- **Forensenbelasting.**
In het ombuigings-/bezuinigingstraject en dus de Programmabegroting 2012-2015 is besloten om de forensenbelasting in 2012 met 50% te verhogen. Deze verhoging geldt dan voor vijf jaar, inclusief de jaarlijkse inflatiecorrectie. Bovenstaande betekent dat de tarieven forensenbelasting eerst in het jaar 2017 weer verhoogd kunnen worden. Voor het begrotingsjaar 2016 geldt derhalve een stijging van 0%.
- **Precariobelasting op kabels en leidingen.**
Omdat dit een algemene belasting is, zal het tarief 2016 stijgen met een inflatiecorrectie van 1%.
- **Overige legestarieven.**
De algemene lijn is volledige kostendekkendheid, tenzij nadrukkelijk anders is besloten. Voorbeelden van uitzonderingen op volledige kostendekkendheid zijn de marktgeden en de kapvergunningen. Deze lijn van volledige kostendekkendheid zal in 2016, tenzij nadrukkelijk anders is besloten, gehanteerd worden.

4.3 Loonontwikkelingen

In de begroting van Ermelo worden de salariskosten geraamd in constante prijzen. Dat houdt in dat er in de salarisramingen geen rekening wordt gehouden met nieuwe CAO-gevolgen. Dit wordt geregeld door opname van een tweetal stelposten in de begroting. In het eerste begrotingsjaar wordt een stelpost Loonmutaties opgenomen. Deze stelpost wordt berekend op basis van een door ons zelf te bepalen percentage. Hiervoor baseren wij ons op cijfers gepubliceerd door het CPB, aangevuld met eigen inschattingen. In de volgende begrotingsjaren wordt een stelpost Nominale ontwikkelingen algemene uitkering geraamd. Deze stelpost wordt gebaseerd op wat beschikbaar is gesteld binnen de algemene uitkering voor loon- en prijscompensatie. Deze werkwijze betekent dat met betrekking tot de Programmabegroting 2016–2019 voor het begrotingsjaar 2016 het percentage voor de loonontwikkelingen 2016 bepaald moet worden.

Begroting 2016.

In de Programmabegroting 2016–2019 worden de salarisramingen berekend op basis van het salarispel en het functieboek per 31 december 2015. Dit betekent dat CAO-aanpassingen, wijzigingen van de sociale lasten en pensioenpremies in het jaar 2016 niet in de salarisramingen zijn opgenomen. Deze worden structureel geraamd op de stelpost Loonmutaties 2016. Hiervoor moeten wij thans zelf een percentage bepalen. Wij baseren ons daarbij op de gegevens van het Centraal Plan Bureau (CPB). Het CPB meldt in de publicatie over maart 2015 voor 2016 een loonvoet sector overheid van 2,3% en een loonvoet marktsector van 2,4% en voor het contractloon marktsector van 1,4%. Indien wij deze cijfers van het CPB volgen, dan komen wij voor onze Begroting 2016 tot een percentage van 2. In Meerinzichtverband is overlegd over het te hanteren percentage. Daar is afgesproken om voor de Begroting 2016 een percentage van 1,5 te hanteren. Wij conformeren ons hier aan. Dit betekent dat de stelpost Loonmutaties 2016 wordt berekend op 1,5% van de totale loonsom ter grootte van € 11 mln. = € 165.000,00. De dekking komt uit de stelpost Nominale ontwikkelingen algemene uitkering 2016 en de inflatiecorrectie 2016 op de belastingen.

4.4 Prijsontwikkelingen

Net als bij de stelpost Loonontwikkelingen wordt uitsluitend in het eerste begrotingsjaar de stelpost Prijsmutaties begroot op basis van een door ons zelf te bepalen percentage. Hierbij baseren wij ons op cijfers gepubliceerd door het CPB, aangevuld met eigen inschattingen. De ramingen in de volgende begrotingsjaren zijn gebaseerd op wat beschikbaar is gesteld binnen de algemene uitkering Gemeentefonds. Deze laatste categorie wordt in de begroting geraamd op de stelpost Nominale ontwikkelingen algemene uitkering. Bovenstaande betekent dat met betrekking tot de Programmabegroting 2016–2019 voor het begrotingsjaar 2016 het percentage voor 2016 bepaald moet worden.

Met betrekking tot de prijsontwikkelingen wordt dus jaarlijks een stelpost Prijsmutaties opgenomen in de begroting. Deze stelpost wordt berekend over een gedeelte van de omzet. Immers niet elk budget is even prijsgevoelig en niet elk budget valt onder de noemer prijsontwikkelingen (bijvoorbeeld subsidies en salarissen). De budgetten, die wel aan prijsontwikkelingen onderhevig zijn, worden niet bij het opstellen van de begroting automatisch bijgesteld. Eerst wanneer blijkt dat bijstelling als gevolg van prijsstijgingen onontkoombaar is, wordt het budget bijgesteld. De dekking komt dan uit de stelpost Prijsmutaties.

Begroting 2016.

Op basis van de publicatie over maart 2015 van het CPB wordt het inflatiepercentage voor 2016 bepaald op 0,9. In Meerinzichtverband is overlegd over het inflatiepercentage 2016. Afgesproken is dit percentage voor 2016 te bepalen op 1. Wij conformeren ons hieraan. Dit betekent dat wij in onze Begroting 2016 op basis van 1% inflatie een structurele stelpost Prijsmutaties 2016 ramen ter grootte van € 100.000,00. De dekking komt uit de stelpost Nominale ontwikkelingen algemene uitkering 2016 en de inflatiecompensatie 2016 binnen de belastingen.

Voor het inzetten van de stelpost Prijsmutaties 2016 geldt dat er terughoudendheid betracht zal worden.

4.5 Volumeontwikkelingen

Onder volumeontwikkelingen wordt verstaan autonome groei / krimp van aantallen, zoals toename van het aantal m2 weg, groen, uitkeringsgerechtigden, ouderen, gehandicapten en gebruikers leerlingenvervoer. Dit zijn met betrekking tot de budgettaire gevolgen in de programmabegroting nauwelijks te beïnvloeden ontwikkelingen. Deze moeten met voorrang budgettair vertaald worden, tenzij besloten wordt dat het wenselijk is het kwaliteitsniveau (de budgetnorm per eenheid) aan te passen. De raming van volumeontwikkelingen valt onder de noemer bestaand beleid. Net als bij de prijsontwikkelingen worden de volumeontwikkelingen niet direct op de desbetreffende programmaposten geraamd, maar wordt op het overzicht Algemene dekkingsmiddelen een stelpost Volumeontwikkelingen opgenomen. Dit betekent dat wij voor de Begroting 2016 een percentage moeten bepalen en dit afgezet moet worden tegen de gecorrigeerde omzet. Gesproken wordt over de gecorrigeerde omzet en niet de gehele jaaromzet van Ermelo. Immers niet alle budgetten zijn onderhevig aan volumeontwikkelingen (bijvoorbeeld reserveringen) en een aantal budgetten valt al onder de stelpost Loonmutaties en de stelpost Waggs. Door de stelpost Volumeontwikkelingen niet over de gehele omzet te nemen, wordt een dubbel telling voorkomen.

Begroting 2016.

Voor het begrotingsjaar 2016 wordt de werkwijze over de afgelopen jaren voort gezet. Dit betekent dat er een stelpost Volumeontwikkelingen 2016 wordt geraamd op basis van 0,5% over een gecorrigeerde omzet van € 30 mln. = € 150.000,00. In het kader van scherp ramen en ombuigen zal deze stelpost echter gemaximeerd worden op € 100.000,00. De dekking moet komen uit de stelpost Nominale ontwikkelingen algemene uitkering 2016 en de inflatiecorrectie op de belastingen 2016.

Overigens zal bij het opstellen van de Programmabegroting 2016–2019 terughoudend worden omgegaan met de bijraming van budgetten als gevolg van volumeontwikkelingen. Uitsluitend daar waar de ontwikkelingen onontkoombaar zijn, worden de programmaramingen aangepast.

4.6 Waggs-ontwikkelingen

Waggs staat voor Wet arbeid gepremieerde en gesubsidieerde sector.

In de begroting wordt opgenomen een stelpost Waggs. Deze stelpost dient ter dekking van de loon- en prijsontwikkelingen bij de gesubsidieerde welzijnsinstellingen, bijvoorbeeld bibliotheek, Het Pakhuis en Stichting Welzijn Ermelo. Net als bij de prijsontwikkelingen worden in de begroting de desbetreffende budgetten niet jaarlijks automatisch aangepast aan eventuele loon- en prijsontwikkelingen. Eerst wanneer deze ontwikkelingen zich daadwerkelijk hebben voorgedaan, wordt de desbetreffende raming aangepast. De dekking komt dan uit de stelpost Waggs. De omvang van deze stelpost wordt bepaald op basis van de publicaties van het CPB en de prognose van de eigen loonsomontwikkeling en de eigen prijsontwikkeling. Momenteel is in onze begroting een budget op deze stelpost beschikbaar ter grootte van € 37.000,00 (structureel en cumulatief).

Begroting 2016.

Momenteel wordt een onderzoek uitgevoerd naar de stelpost Waggs. Er wordt enerzijds gekeken naar de systematiek van loon- en prijscompensatie aan gesubsidieerde instellingen en anderzijds naar de begrotingstechnische ontwikkelingen. Doelstelling is uiteindelijk voorstellen ter versobering en efficiëntere werkwijze en verbeterde raming in de begroting te realiseren. In afwachting van de uitkomsten van dit onderzoek zal de huidige werkwijze en raming van de stelpost Waggs gehandhaafd blijven.

4.7 Rente-ontwikkelingen

Leidend voor de renteontwikkelingen 2016 is de nota Rentebeleid 2012, welke op 15 december 2011 door de raad is vastgesteld. Op basis van deze rentenota moet een drietal rentepercentages in de jaarlijkse kadernota bepaald worden. Tevens is aangegeven hoe deze rentepercentages bepaald moeten worden. Dit betreft:

1. Rentevisie lange termijn bij het aantrekken van gelden.
 - a Het meest actuele rentepercentage van de benchmark BNG, uitgaande van het gemiddelde van de laatste tien jaren bij percentages gebaseerd op 10-jarige leningen.
 - b De rentevisie op basis van de verwachtingen van enkele grote banken voor het komende jaar, zoals gepubliceerd door Thésor.
 - c De rentepercentages bij het aangaan van een vaste geldlening bij de BNG.
 - d Een eigen inschatting van de renteontwikkeling voor de komende jaren.
2. Rentevisie korte termijn rente bij het aantrekken van gelden.
 - a Het meest actuele rentepercentage van de benchmark BNG, uitgaande van het 3 maand Euribor percentage.
 - b De rentevisie op basis van de verwachtingen van enkele grote banken voor het komende jaar, zoals gepubliceerd door Thésor, uitgaande van Euribor 3 maand, prognose over 12 maanden.
 - c Een eigen inschatting van de renteontwikkeling voor de komende jaren.
3. Rentevisie bij het uitzetten van gelden.
 - a De rentevisie van een aantal grote banken, waaronder de BNG.
 - b De rentevergoeding op lopende spaarrekeningen.
 - c De depositorente voor de lange termijn met verschillende looptijden, zoals 5, 7 en 10 jaar.
 - d De depositorente voor de korte termijn (korter dan 1 jaar).
 - e De rentepercentages zoals het Rijk hanteert bij schatkistbankieren (korte en lange termijn).
 - f Een eigen inschatting van de renteontwikkeling voor de komende jaren.

Begroting 2016.

De rentepercentages op zowel korte als lange termijn zijn momenteel (historisch gezien) zeer laag. De rente wordt onder aansturing van de Europese Centrale Bank laag gehouden, vanuit de filosofie dat hiermee de economie gestimuleerd wordt. Mede in relatie tot inflatie en deflatie. De algemene verwachting is dat als de economie verder gaat aantrekken ook de rentepercentages op de langere termijn zullen gaan stijgen. Voor 2016 verwachten wij dat de rentepercentages nog laag zullen blijven.

Ermelo heeft momenteel een leningenportefeuille met aangetrokken geldleningen, waarvoor de rentepercentages vast staan en waarvoor vervroegde aflossing tot nu toe niet in beeld was. Het gemiddelde van de rentepercentages op deze leningenportefeuille ligt net boven de 4%, wat in lijn ligt met onze interne rekenrente van 3,75% dat voor het lopende begrotingsjaar 2015 van toepassing is. Feitelijk wordt er momenteel enkel rente toerekend aan die producten waar een tarief tegenover staat, zoals riolering, afvalstoffen, markt en begraafplaats.

Na verzameling van alle hierboven genoemde rentepercentages en een eigen inschatting van de renteontwikkelingen en de gemiddelde rentehoogte van de lopende leningenportefeuille zijn wij tot de conclusie gekomen dat de rentepercentages over 2015 ook voor de Programmabegroting 2016-2019 kunnen gelden.

Dit leidt tot de volgende rentepercentages:

- 1 Rentevisie lange termijn rente bij het aantrekken van gelden:
Het huidige rentepercentage, zijnde 3,75%, te blijven hanteren in 2016.
- 2 Rentevisie korte termijn rente bij aantrekken van gelden:
Het huidige rentepercentage, zijnde 1%, te blijven hanteren.
- 3 Rentevisie bij het uitzetten van gelden:
Voor lopende beleggingscontracten wordt in 2016 het per contract geldende rentepercentage gehanteerd. Voor beleggingen door middel van schatkistbankieren wordt een rentepercentage van 0 in 2016 gehanteerd. Voor overige beleggingen wordt in 2016 een rentepercentage van 0 gehanteerd. Voor het uitlenen van gelden wordt een marktconform tarief gehanteerd.

4.8 Ontwikkelingen Grondbeleid

Leidend is de nota Grondbeleid, welke op 7 oktober 2010 door de raad is vastgesteld. In deze nota is aangegeven dat in de jaarlijkse kadernota met betrekking tot een viertal punten voorstellen moeten worden gedaan. Dit betreft de punten:

1. Bepalen van het rentepercentage voor de grondexploitatie.
2. Bepalen van het percentage voor kostenstijging.
3. Bepalen van een percentage voor opbrengststijgingen.
4. Bepalen van het rekentarieef voor ambtelijke (plan)kosten in de exploitatieopzetten.

De in december 2011 vastgestelde nota Rentebelid 2012 gaat ook in op de bepaling van de bovengenoemde percentages.

In deze Kadernota 2016 moeten derhalve de bovengenoemde percentages en tarieven voor 2016 worden bepaald.

1. Bepalen van het rentepercentage voor de grondexploitatie.

Op grond van de nota Rentebelid 2012 wordt hiervoor de rentevisie voor het aantrekken van gelden voor langere termijn gehanteerd. Voor 2016 zal dit percentage 3,75% zijn.

2. Bepalen van het percentage voor kostenstijgingen.

Dit percentage is van belang bij de dynamische eindwaardeberekeningen in de exploitatieopzetten Grondexploitatie. De nota Grondbeleid geeft niet aan hoe dit percentage berekend moet worden. Omdat het hierbij met name gaat om kosten van bouw- en woonrijpmaken baseren wij dit percentage al een aantal jaren op het CBS prijsindexcijfer voor grond-, weg- en waterbouw. Op basis van de ontwikkelingen van deze index wordt een inschatting gemaakt voor de toekomstige kostenstijging. Op basis van de ontwikkeling van het GWW-indexcijfer zou een percentage van 0% voor de hand liggen. Wij gaan voor 2016 echter uit van het inflatiepercentage van 1%.

3. Bepalen van een percentage voor opbrengststijging.

Ook dit percentage is benodigd voor de dynamische eindwaardeberekeningen in de exploitatieopzetten Grondexploitatie. Dit percentage wordt met name gebruikt om de geraamde grondopbrengsten te indexeren. Wij moeten dit percentage naar eigen inzicht bepalen. Er worden twee percentages vastgesteld, te weten voor woningbouw en voor bedrijven.

Woningbouw.

Evenals in voorgaande jaren hanteren we voor 2016 een percentage van 0% voor de indexering op het onderdeel woningbouw.

Bedrijfsterrein.

Voor de indexering van uitgifteprijs van bedrijfsterrein wordt het CPI alle huishoudenspercentage gebruikt. Evenals in voorgaande jaren kiezen we voor 2016 ook een percentage van 0%.

4. Bepalen van het rekentarieef voor ambtelijke (plan)kosten in de exploitatieopzetten.

Voor de bepaling van de planontwikkelingskosten wordt in eerste instantie gerekend door een percentage over de kosten bouw- en woonrijpmaken te nemen. Deze methode wordt met name gehanteerd bij het rekenen in de initiatieffase. Bij vastgestelde exploitatieopzetten van complexen in uitvoering wordt in principe gerekend met een extern inhuurtarieef. Hierdoor is het budgettair mogelijk binnen een exploitatieopzet nog de afweging tussen extern (inhuur)/intern (eigen mensen) te maken. Op het moment dat de keus gemaakt is dat een project intern, dus met eigen mensen, gedraaid wordt, gelden als rekentarieven de afdelingstarieven, zoals die bij de begroting vastgesteld worden.

Voor het 2016 blijft het tarief voor externe inhuur op het huidige niveau van € 125,00.

4.9 Actualiteitswaarde beleidsnotities Financiële Verordening

Op 1 juni 2011 heeft de raad de Financiële verordening gemeente Ermelo vastgesteld. In deze verordening staat dat met betrekking tot een aantal financiële beleidsnota's jaarlijks in de kadernota de actualiteit van de genoemde beleidsnota's moet worden getoetst. Het betreft:

Beleidsnota	Fin. verordening	Laatste actualisatie	Toetsing
1. Nota Activerings- en afschrijvingsbeleid 2015 gemeente Ermelo	artikel 10	Oorspronkelijk: Raad 26 maart 2015	Wijziging is niet nodig
2. Nota Reserves en voorzieningen gemeente Ermelo	artikel 11	Oorspronkelijk: Raad 28 februari 2013 Bijgesteld: Raad 11 juli 2013 (Kadernota 2013)	Wijziging is niet nodig
3. Nota Rentebeleid gemeente Ermelo 2012	artikel 12	Oorspronkelijk: Raad 15 december 2011 Bijgesteld: Raad 19 juni 2014 (Kadernota 2014)	Wijziging als gevolg van schatkistbankieren.
4. Nota Grondbeleid	artikel 14-2	Oorspronkelijk: Raad 7 oktober 2010	Wijziging als gevolg van houdbaarheidsdatum nota.
5. Legesverordening	artikel 14-3	Raad 27 november 2014	Wijziging is niet nodig
6. Nota Weerstandsvermogen en risicomanagement gemeente Ermelo	artikel 15	Oorspronkelijk: Raad 6 maart 2008 Bijgesteld: Raad 11 juli 2013 (Kadernota 2013)	Wijziging als gevolg van houdbaarheidsdatum nota

Financiële verordening gemeente Ermelo.

De Financiële verordening gemeente Ermelo is op 11 juni 2011 door de raad vastgesteld. De houdbaarheidsdatum is derhalve nog niet verstreken. In 2014 heeft de VNG een nieuwe standaard Financiële verordening aan de gemeenten aangeboden. In 2015 zal worden gekeken of deze standaard Financiële verordening van de VNG aanleiding geeft om de Financiële verordening gemeente Ermelo te actualiseren. In aansluiting daarop zal bekeken worden of dit dan ook moet leiden tot een actualisatie van de Regeling Krediet- en budgetbeheer gemeente Ermelo, welke stamt uit 2007.

3. Nota Rentebeleid gemeente Ermelo.

De invoering van het schatkistbankieren, en dan met name de rentevergoeding van 0%, is van invloed op het rentebeleid van onze gemeente. In de Nota Rentebeleid gemeente Ermelo is het beleid bepaald inzake het te hanteren rentepercentage bij nieuwe investeringen. Daarvoor wordt de rentevisie lange termijn rente gehanteerd. Jaarlijks wordt in de kadernota het percentage bepaald.

Al jaren heeft Ermelo een groot liquiditeitsoverschot. Gedeeltelijk is dit weggezet (belegd) in lange termijndeposito's. Het resterende deel valt onder het "schatkistbankieren" en wordt dus gestald bij het Rijk. Het rentepercentage op het schatkistbankieren is thans 0%. De verwachting is dat Ermelo nog een aantal jaren te maken zal hebben met liquiditeitsoverschotten. Nieuwe investeringen worden gefinancierd (betaald) uit het huidige liquiditeitsoverschot en brengen op dit moment daarom een rentelast van 0% met zich mee. Reden om (tijdelijk) de Nota Rentebeleid gemeente Ermelo op dit onderdeel te herzien.

Algemeen rentebeleid:

De huidige rentestand in combinatie met het liquiditeitsoverschot maakt het dus noodzakelijk het rentebeleid uit de Nota Rentebeleid gemeente Ermelo 2012 te beoordelen. Het beleid wordt als volgt aangepast: "Voor de periode dat de gemeente Ermelo een liquiditeitsoverschot heeft, wordt het rentepercentage voor het aantrekken van gelden voor de lange termijn (langer dan 1 jaar) vastgesteld op het percentage van het schatkistbankieren bij het Rijk. Op het moment dat de gemeente Ermelo weer gelden moet aantrekken, is het beleid uit de Nota Rentebeleid gemeente Ermelo 2012 weer van kracht".

Nieuwe investeringen:

Het beleid voor het te hanteren percentage voor rentetoerekening bij nieuwe investeringen uit paragraaf 5.3.1. van de Nota Rentebeleid gemeente Ermelo 2012 blijft ongewijzigd.

Grondexploitatie:

Grondexploitatie is een bedrijfsmatige activiteit. In de kostprijsberekeningen wordt rekening gehouden met een rentecomponent. Vanuit dat oogpunt is de (tijdelijke) aanpassing van het rentebeleid niet van toepassing op de Grondexploitatie. Voor 2016 wordt het percentage van 3,75% gebruikt.

Rentetoerekening als er sprake is van tariefbepaling:

De rentetoerekening aan riolering, afvalstoffen, markt en begraafplaats blijft ongewijzigd van kracht. Het percentage van het schatkistbankieren geldt hier dus niet.

4. Nota Grondbeleid.

Deze nota is oorspronkelijk op 7 oktober 2010 door de raad vastgesteld. Met betrekking tot de houdbaarheidsdatum van deze nota geldt dat de algemene regel is dat een beleidsnota na ongeveer vijf jaar herzien moet worden. Streven is de nota Grondbeleid in 2015 volledig te actualiseren.

6. Nota Weerstandsvermogen en risicomanagement gemeente Ermelo.

Deze nota is oorspronkelijk op 6 maart 2008 door de raad vastgesteld en nadien op onderdelen geactualiseerd. Met betrekking tot de houdbaarheidsdatum van deze nota geldt dat de algemene regel is dat een beleidsnota na ongeveer vijf jaar herzien moet worden. Omdat Ermelo tussentijds de nota al op onderdelen steeds heeft geactualiseerd, kan de houdbaarheidsdatum enigszins verlengd worden. Streven is de nota Weerstandsvermogen en risicomanagement gemeente Ermelo in 2015 volledig te actualiseren.